HÉTFŐI PÉTER, HÉTFŐI PÁL

Ára 6 fillér

MAGYAR HÉTFŐ

Ma: EGER

Jövő héten: GYÖNGYÖS

— Ismered a bor-HÁZI ÁLDÁST?
— Nem!
— Akkor olvasd a 6. oldalon.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VI., RÓZSA-UTCA III

FELELŐS SZERKESZTŐ: LÉVAI JENŐ

A M. N. MUZEUM HÍRLAP OSZTÁLYA

HÉTFŐ, 1933 JANUÁR HÓ 30
IX. EVF. 5. SZÁM • TELEFON: 283-62

Hadik János győzött a bodvaszilasi képviselőválasztáson

Matuska Szilveszter útban Budapest felé

Egy bécsi könyomatos hiradása nyomán Bécsben és Budapesten vasárnap a reggeli lapok érdekes hírt közöltek. Megírták, hogy *Matuska Szilvesztert, a biatorbágyi katasztrófa előidézőjét vasárnap reggel a bécsi törvényszék kiszolgáltatja Magyarországnak* és a huszonkétszeres gyilkost a magyar hatóságok a határon átveszik, majd pedig autón Budapestre szállítják.

Matuska a vasárnapot még a steinbrücki fegyházban töltötte

Bécsből jelenti a Magyar Hétfő tudósítója: Bécsben is nagy feltünést keltett vasárnap reggel az a hír, hogy Matuska Szilvesztert, a biatorbágyi vasúti merénylőt, az osztrák igazságszolgáltatás szervei a vasárnapi nap folyamán átadják a magyar hatóságoknak. A Magyar Hétfő bécsi munkatársa azonnal utánajárt a feltünést keltő hírnek és megállapította, hogy annak

alapja az osztrák igazságügyminisztériumnak szombaton végső fokon meghozott döntése, amely szerint Ausztria eleget tesz a magyar kiadatási kérelemnek és Matuska Szilvesztert átszállítja Budapestre,

hogy ott ügyében a vizsgálatot befejezzék és a főtárgyalást megtarthassák. A tárgyalás után azonban Matuskát vissza kell szállítani Ausztriába, hogy letöltse itteni büntetését.

Az a hír, hogy Matuskát vasárnap elszállították volna a magyar határra, nem felel meg a valóságnak.

A biatorbágyi merénylő a vasárnapot még a steinbrücki fegyházban töltötte,

ahol büntetését tölti, azonban sikerült megállapítanunk azt, hogy

Matuska Szilveszter teljesen útra készen várja már Budapestre való szállítását.

A steinbrücki fegyház igazgatósága már megkapta a szükséges utasításokat és

Matuska útnak indítása küszöbön van.

Az osztrák hatóságok egyelőre titokban tartják az időpontot, amikor Matuskát átadják a magyar határon, mert elejét akarják venni annak, hogy az átszállítás nagyobb feltünést keltsen, nincs kizárva azonban, hogy mire ezek a sorok megjelennek, Matuska már útban lesz Budapest felé.

A rendőrség, az ügyészség és a védő az átszállításról

Érthető feltünést keltett Budapesten is az a hír, hogy Matuskát vasárnap Budapestre hozzák, azonban kiderült, hogy a hír korai volt. A *Magyar Hétfő* munkatársa elsősorban *Hetényi* Imre dr. főkapitányhelyettest, az államrendőrség politikai osztályának vezetőjét kérdezte meg, akinek nevéhez fűződött a Matuska-ügy világraszóló kinyomozása és a tettes leleplezése. Hetényi főkapitányhelyettes a következőket mondotta:

— Teljesen légbőlkapottnak tartom azt a hírt, amely a bécsi könyomatosban jelent meg.

A rendőrség eddig semmiféle értesítést nem kapott és intézkedésre sem kértek fel bennünket,

hogy Matuska Szilveszternek az osztrákoktól való átvételével kapcsolatosan bármit is tegyünk.

Alkalmunk volt beszélni a pestvidéki királyi ügyészséggel is, ahol a következőket mondották:

— Többen fordultak hozzánk már azzal a kérdéssel, vajjon megfelel-e a valóságnak, hogy Matuskát vasárnap Budapestre hozzák. Nemleges választ kellett adnunk, mert

kiadatásáról semmiféle értesítést nem kaptunk.

Végül *Lévay* Tibor dr. ügyvédet, Matuska Szilveszter budapesti védőjét kérdeztük meg, aki hasonló értelemben nyilatkozott és a fent elmondottakon kívül nyilatkozatához a következő kijelentést fűzte:

— Valószínűneg tartom, hogy **hamarosan Budapestre hozzák Matuskát,** mert már hónapokkal ezelőtt beterjesztették a kiadatási kérést a bécsi törvényszékhez. Nekem csupán annyi hozzáfűzni valóm van ehhez az ügyhöz, hogy kérést intéztem a törvényszékhez:

rendeljék el Matuska elmeállapotának megvizsgálását

és tudomásom szerint, ennek a kérésnek helyt adtak, sőt honorálták azt a kérésemet is, hogy ellenőrző szakértőt jelöljek ki. Tudtommal a Matuska-ügy vizsgálóbírája Budapesten *Felszeghy* Róbert lesz.

Matuskáné Csantavéren tartózkodott

Szabadkáról jelenti a Magyar Hétfő tudósítója: Matuska Szilveszter felesége, aki tudvalévőleg *Dér* József csantavéri tanító leánya, néhány nap óta

a szerbek által megszállt Csantavéren tartózkodott

Matuska Szilveszterné édesanyja, Dér Józsefné ugyanis váratlanul meghalt és leányát táviratilag hívták Csantavérre, a temetésre. Matuskáné betegen, súlyos influenzával érkezett meg a temetésre Bécsből. A *Magyar Hétfő* munkatársának alkalma volt beszélgetni Matuskánéval, aki a következőket mondotta:

— Tudomásom szerint

férjemet rövidesen Magyarországra viszik,

hogy ott felelősségre vonják a biatorbágyi merénylet miatt. *Magam is Budapestre utazom, hogy jelen legyek ügyének főtárgyalásán* és Budapesten is maradok mindaddig, amíg őt vissza nem szállítják Bécsbe. Férjem egyébként

a steinbrücki fegyházban meglehetősen nyugodtan viselkedik,

de most is állandóan emlegeti azt a *szellemet,* amely a vasúti merényletekre szerinte rábírta.

Bethlen István éles támadása az ellenzéki patentírozott papagájok és Teleszky János ellen a debreceni zászlóbontáson

Gömbös: „Akár van pénz a zsebemben, akár nincs, bizalommal nézek a jövőbe"

Debrecenből jelenti a Magyar Hétfő tudósítója: Gömbös Gyula vasárnap délelőtt küldöttségeket fogadott a vármegyeházán. *Balthazár* Dezső református püspök és *Vásáry* József felsőházi tag vezette a miniszterelnök elé a gazdaküldöttséget, amely a tiszántúli gazdák panaszait tette szóvá, majd a kereskedők és iparosok végüll az állásnélküli oklevelesek küldöttsége jelent meg a miniszterelnök előtt.

A Nemzeti Egység pártjának zászlóbontó nagygyülését féltizenegykor az Aranybika nagytermében dr. *Ruffy-Vargha* Kálmán felsőházi tag nyitotta meg, aki rámutatott arra, hogy a katasztrofális búzatermés három év óta sujtja a Tiszántúlt és ezért *az itteni lakosság kíméletet érdemel.*

Bethlen István gróf emelkedett ezután szólásra:

— Azért jöttem, hogy kijelentsem: *meggyőződésem teljes erejével támogatom Gömbös miniszterelnököt, és hogy közibénk semmiféle politikai cselszövés nem képes éket verni.* Úgy veszem észre, megmozdulás tapasztalható abban az irányban, hogy úgy állítsák be a dolgokat, mintha *bizonyos aránytalanság volna a miniszterelnök részéről a szó és a tett között.* A miniszterelnök új stílust hozott nemcsak szavakban, hanem tettekben is. Ennek örülök, mert *egyenlő világnézeti alapon álló férfiak, ha van bennük egyéniség, a maguk stílusát követik.* Téved tehát az, aki a stílusbeli különbségből ellentétet akar közöttünk támasztani. Foglalkozott ezután *Bethlen* a Gömbös-kormány gazdasági és politikai programmjával. Élesen támadta az ellenzék egyes *„patentírozott papagájait"*, akik állandóan a Bethlen-kormány pazarlásáról beszélnek és hangsúlyozta, hogy *az élet miniszterelnöke volt és nem akart a halál miniszterelnöke lenni.*

— *Én is azon a nézeten vagyok* — folytatta —, *hogy az államháztartás kereteit szűkíteni kell,* hogy takarékoskodni kell, azonban méltóztassanak figyelemmel kísérni azt, hogy *az utóbbi években mit ért el Teleszky János, akinek kezébe letették a diktatórikus hatalmat a takarékosság megvalósítása céljából.* Én tudom, mi volt munkája eredménye. Igaz, hogy 150 millió pengővel csökkent a költségvetés végösszege, de *miből áll ez a 150 millió?*

A tisztviselői fizetések csökkentéséből, bizonyos állami javak fenntartási költségeinek szűkítéséből, az utak elhanyagolásából, az Államvasutaknál szükséges beruházás keresztül nem viteléből.

Vannak bizonyos terek, ahol lehet eredményeyeket elérni és azt hiszem, hogy különösen *az önkormányzatok keretén belül sokat lehet csinálni.* Megmondom azonban egész őszintén, hogy a takarékosság terén — *ha fel nem forgatjuk az államot* — sokkal többet elérni nem lehet. Az adózás terén új, nagyszerű eszméket, amelyek révén az adózást csökkenteni lehetne, nem lehet várni, amit a többi országok példája is bizonyít. Azonban van egy tér, ahol a kormánynak kötelességei vannak: *az adóvégrehajtások terén kímélni kell az egyeseket.*

— Én úgy látom — folytatta —, hogy Magyarország a trianoni szerződés következtében második mohácsi csatát vesztett el és *fel van vetve a kérdés, megtudunk-e egyáltalában élni a jelenlegi határok között?* Az a meggyőződésem, hogy

ilyen viszonyok között félre kell tenni minden ellentétet és helyre kell állítani a nemzeti egységet úgy, ahogy a miniszterelnök úr mondja.

Utánam gróf Károlyi Gyula vette át a hatalmat — fejezte be beszédét Bethlen —, *aki idealista és bizonyos intézkedések megtételére feláldozta személyét.* Ő azt gondolta, hogy elég a jócselekedet és nincs szükség arra, hogy jószóval is tartsuk a magyar népben a lelket, hitet és a reménységet a jövőben. Csalódott. Utána jött *Gömbös* Gyula, akinek az volt az első cselekedete, hogy *végigjárta az országot és helyreállította a nemzet és kormány közti lelki összhangot.* Helyesen tette, kötelessége volt ez, mert a nemzetet nem csendőrszuronnyal, nem rendőri intézkedésekkel, hanem elsősorban becsületes, magyar szóval kell vezetni. Az is bizonyos, hogy

nem elég a szó, tettek is kellenek.

Taps és éljenzés követte *Bethlen* István gróf szavait, majd

Gömbös Gyula miniszterelnök kezdte meg beszédét.

— Nemzeti munkatervem 95 pontjához a

A hosszú élet titka!

Hasznos tudni,

hogy SCHMIDTHAUER

Igmándi keserűvize

nemcsak a legjobb természetes hashajtó,

de kiöblítési szerepénél fogva gyorsan eltávolítja a káros baktériumokat a szervezetből.

Az Igmándi vis használati utasítással mindenütt kapható.

Dunántúlon hozzátettem a 96. pontot, amely úgy szól: *Türelem.* Debrecen és az ország számára a mai napon elhozom a nemzeti munkaterv 97. pontját, amely így szól: *Lelkiismeretség.* Annak, aki a nemzet ügyét vezeti, legfőbb tulajdonsága a lelkiismeretesség kell, hogy legyen. Nagyon óvatosan kell bánnunk a szavakkal, a hírek terjesztésével. A gondolatok termelésénél vigyáznunk kell arra, hogy ne üljünk fel mások sugalmazásának és ne szolgáljunk idegen érdeket. Vigyázni kell arra, hogy *politikai agitációnk során ne szenvedélyekre, hanem az észre támaszkodjunk* és ne juttassunk senkit sem olyan hangulatkörbe, amely rombol akkor, amikor építő munkára van szükség. Amikor az anyagi élet képviselőiről van szó, azt mondom, ne használja ki senki túlságosan a jelen nyomorúságos helyetét arra, hogy *egyénileg gazdagodjék.*

— Amikor programmot adtam, hangsúlyoztam azt a figyelmeztetést, hogy *ne várjanak tőlem délibábot* és rámutattam arra, hogy rendkívül meredek lehet még az út s tövisek sebezhetnek fel odáig bennünket. Mi a helyzet ma? Merem állítani, hogy kinevezésem óta *külpolitikai tekintetben megszilárdult Magyarország tekintélye* és nemzetközi lehetőségekben is meg van adva az, amire a nemzetnek minden tekintetben szüksége van. Az a fontos, hogy olyan vámpolitikát folytassunk, amelynek eredményeképpen alacsonyabb árak alakuljanak ki. A versenyt meg kell nyitni a magyar gyáriparnak abban a részében, amely nem akarja megérteni az idők szavát. A Dunántúlon már örvendetesen érezhető az osztrák kereskedelmi szerződés hatása. A Tiszántúlon más a helyzet. Egy bizonyos, hogy a távolságot Magyaróvár és a Tiszántúl, illetőleg Debrecen között megváltoztatni nem tudom. Csak egy módszer volna a helyzet javítására, még pedig *vasúti díjkedvezmények* nyujtása. De ez is nagy problémma. Ha lemegyünk a vasúti díjtétellel, akkor jön az egyik bíráló és azt mondja: *megint deficites az Államvasút,* a másik bíráló pedig azt mondja, hogy *a forgalom akkor lesz nagy, ha leszállunk a díjtételekkel.* Ez nem igaz, a forgalom akkor lesz nagy, na nagy a termelés és ha a termelésnek a feleslegeket el kell helyeznie és ezért a feleslegel a külföldi és belföldi piacokat keresve, a vasutakat is erőteljesebben veszi igénybe. Amikor Bethlen István gróf lemondott, azt mondották az ellenzékiek, hogy azért volt nagy baj, mert *költekeztünk.* Figyelmeztetem Önöket, hogy nemsokára az lesz a baj, hogy *túlságosan takarékoskodunk.* Abban a karosszékben ugyanis, amelyben a *„bíráló úr"* délután feketekávéja mellett a pipáját szívja, amikor felteszi a pápaszemét és pillanatok alatt okosabb lesz minden gazdasági szaktekintélynél, amikor *kabátujjáról csak úgy rázza egymásután a programmokat, majdnem többet, mint kilencvenötöt,* akkor majdnem én is azt mondom: *ejnye, de okos ember!* A szó veszedelmes eszköz, sokszor a butaságot is szépen lehet vele kifejezni. Az a pipázó bíráló, akiről szóltam, kényelmes ember; a kandalló mellett ül, nem fázik, nem éhezik meg, mert rendszerint nem hiányzik semmije sem akkor, amikor megállapítja, hogy vannak emberek, akik éheznek.

— Azt mondották, hogy a túlzott költekezés miatt minden rossznak *Bethlen* István az oka. Végignéztem az akkori ellenzéki beszédeket és azokban azt olvastam, hogy *állandóan sürgették a Bethlen-kormányt, építsen iskolákat, mert a magyar nép kultúráját elhanyagolták.* Építettek iskolákat, de most azt kifogásolják, minek az a sok iskola. Akkoriban azt mondották, hogy nincsen jó út az országban. *Megcsinálták az utakat s fokozódott idegenforgalmunk.* Most, amikor megvanak az utak, azt mondogatják az ellenzéken, hogy minek az, ez is fényűzés. Kifogásolták, hogy minek költekeztek, miért nem racionalizálnak.

Mi ez a racionalizálás? Társadalmi veszedelem.

A racionalizálás elbocsátásokat jelent, de azért mégis mindenki kiabálva, azt hirdeti. *Ha Bethlen István azt mondta, hogy ő az élet miniszterelnöke akart lenni, én sem lehetek más.* Én ugyanis ahho zaz emberfajtához tartozom, amely nem szeret lemondani. Nyögve fizetem én is az adót, nyögve kesergek a mindennapi élet küzdelmeiben és mégis,

akár van pénz a zsebemben, akár nincs, bizakodva nézek a jövőbe.

Éljenzés és taps fogadta a miniszterelnök beszédét. Szentpéteri *Kun* Béla egyetemi tanárnak, a Nemzeti Egység Pártja debreceni elnökének zárószavaival a nagygyűlés véget ért.

Ne akarjunk tehát minden áron való költségvetéslefaragást, csupán az államháztartás egyensúlyának biztosítását. Erőlködjünk még egyet, még egy utolsót, hogy biztosítsuk a szebb jövőt mindnyájunk számára.

A zászlóbontó nagygyűlés után az Arany Bika-szállóban 600 terítékes ünnepi ebéd volt. Az első pohárköszöntőt báró *Vay* László főispán mondotta a kormányzóra, majd dr. *Baltazár* Dezső református püspök pohárköszöntőjében Gömbös Gyulában a nemzeti egység hivatott főpapját ünnepelte. *Vasáry* István dr. palgármester és vitéz *Molnár* Lajos után *Gömbös* Gyula miniszterelnök válaszolt a pohárköszöntőkre.

Dr. *Tóth* Lajos egyetemi tanár után gróf *Bethlen* István, *Fabinyi* Tihamér dr. kereskedelemügyi miniszter, majd *Kállay* Miklós földmívelésügyi miniszter szólalt fel, aki bejelentette, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel történt megállapodás értelmében a debreceni gróf Tisza István tudományegyetem mezőgazdasági fakultással kiegészítve nyitja meg jövő tanévét.

Gömbös debreceni kulacsa és Bethlen...

Gömbös Gyula miniszterelnök és gróf Bethlen István debreceni látogatásának — mint ottani tudósítónk telefonálja — volt egy kedves epizódja. Vasárnap délben a banketten báró Apor Antal tíz éves fiúcska, gróf Vay László főispán feleségének első házasságából származó kisfia díszmagyarban egy aszúborral töltött debreceni kulacsot nyujtott át a Nemzeti Egység pártjának ajándéka képen a miniszterelnöknek, aki megcsókolta és megölelte a kisfiút.

Nyomban utána Bethlen István gróf tósztot mondott, amelyben kijelentette, hogy ő is elvárt volna a kormánypárttól egy ilyen kulacsot, azonban a párt vezetőinek a bölcsessége úgy látszik úgy döntött, hogy csak a miniszterelnököt lepik meg kulaccsal, mert ha neki is átadtak volna hasonló ajándékot, akkor joggal vádolhatták volna meg a nemzeti egység pártját — *kétkulacsos politikával...*

A volt miniszterelnöknek ez a szellemes megjegyzése nagy derültséget keltett a bankett résztvevői között.

Villamos és autóbusz karambolja

Súlyos villamos- és autóbusz-karambol történt vasárnap este fél 11 órakor a Dohány-utca és Nyár-utca sarkán. A 2-es villamos, mely a Rókus-kórház felé közlekedik, a megengedett sebességgel haladt, amikor az 5-ös autóbusz beleszaladt a villamos hátsó perronjába. Az autóbusz soffőrjének vallomása szerint későn hallotta a villamos csengetését és már nem tudott kellően fékezni. Mindkét kocsi megrongálódott. Egy utas sebesült meg, akit a többi utas segített be a Rókus-kórházba. A vizsgálat megindult.

—o—

A NEMZETKÖZI VÁSÁR TERÜLETÉNEK TÖBB MINT A FELÉT MÁR ELŐJEGYEZTÉK.

A Budapesti Nemzetközi Vásár előkészítő munkálatai lendületesen haladnak előre. Érdekes, hogy a rossz gazdasági viszonyok ellenére *a vásárra eddig jelentkezett kiállítók száma jóval több, mint 700.* Ha tekintetbe vesszük azt, hogy a vásárnak tavaly körülbelül 1100 kiállítója volt, akkor megállapíthatjuk, hogy a magyar gazdasági élet kétségtelen optimizmussal várja a májusi Nemzetközi Vásár nagyhetét.

A Nemzetközi Vásár, amelynek vezetésében és irányításában most már a magyar kisipar, közép- és gyáripar, a kis- és nagykereskedelem egyaránt vesz részt, mindent megtesz arra, hogy a vásár látogatottságát és üzleti forgalmát megfelelő intézkedésekkel biztosítsa. A vásár helyeinek kiutalása február közepén veszi kezdetét, amely időpont letelte után újabb helyek már csak a még fennmaradó területek arányában lesznek kiutalhatók. A vásárra különben a jelentkezések ezidőszerint is szakadatlanul folynak.

Gömbös miniszterelnök hajdúböszörményi ünneplése

Hajdúböszörményből jelentik: *Gömbös* Gyula miniszterelnök kíséretével Debrecenből autóval Hajdúböszörménybe ment. A város képviselőtestülete Gömbös Gyula miniszterelnök érkezése alkalmából közgyűlést tartott és ennek keretében nyujtották át a miniszterelnöknek a díszpolgári oklevelet. *Szálkay* Antal polgármester lendületes beszédében üdvözölte a miniszterelnököt, majd *Ujvárosy* Lajos közjegyző üdvözlő beszéde után *Gömbös* Gyula miniszterelnök köszönte meg a díszpolgári oklevelet és elismeréssel szólt a hajdukról.

Ezután a miniszterelnök és kísérete átvonult a Kossuth-otthon nagytermébe, ahol igen nagy közönség jelenlétében megtartották a nemzeti egység pártjának zászlóbontó ülését, amelyen *Uzonyi* György képviselő üdvözölte Gömbös Gyula miniszterelnököt, aki nagyobb beszédet mondott.

Hétfőn reggel nyolc órakor a miniszterelnök és kísérete Nyiregyházára megy és ott szintén résztvesz a nemzeti egység pártjának zászlóbontó nagygyűlésén.

Mi van az adóemelésekkel?

Illetékes magyarázat a 33-as bizottság elé terjesztendő pénzügyi intézkedésekről

A politikai érdeklődés előterében a pénzügyminiszter keddi parlamenti expozéja és a 33-as bizottság keddi ülése áll, miután ekkor fog eldölni, hogy a kormány milyen intézkedésekkel kívánja a költségvetés egyensúlyát biztosítani, illetve melyek azok *az új adórendeletek,* amelyekkel a kormány a bevételeket fokozni akarja.

Mindazok a hírek azonban, amelyek a készülő pénzügyi intézkedésekről eddig elterjedtek, csupán *kombinációk* és ezért vasárnap *illetékes helyhez* fordultunk felvilágosításért, ahol a következőket mondották a *Magyar Hétfő* munkatársának:

— *Azok a találgatások, amelyekkel a napisajtó a pénzügyminiszternek a parlamentben kedden megtartandó beszédét, illetve a 33-as bizottságban történendőket előre magyarázza, nem nevezhető másnak, mint a konkrétumok ismerete nélkül felvetett kombinációknak, amelyeket ma még verifikálni nem lehet, annál kevésbé, mert hiszen a pénzügyminiszter egyes részletkérdéseken még ma is dolgozik. Maga az ügy komplexuma csak úgy érthető meg, ha a pénzügyminiszter részéről a nagyközönség megfestve látja a szükségességek egész hátterét és nem kiragadva egyes részleteket, ismeri meg ezt a tervet, amellyel a kormányzat a problémákat megoldani kívánja. A pénzügyminiszter keddi képviselőházi felszólalása kimerítő képet fog nyujtani mindarról, amit eddig hivatalos tájékoztatás hiányában csupán feltételeztek és kedden mindenki látni fogja, hogy itt — bár a magyar társadalom áldozatkészségének újabb igénybevételéről van szó, amivel a kormányzatnak valóban számolnia kellett — koránt sincs szó elbirhatatlan terhekről. Itt csupán az államháztartás egyensúlyának folytatólagos biztosításáról van szó, amivel természetszerűleg összefüggnek a pénz értékállandóságának érdekében szükséges egyéb intézkedések is.*

Hitler a centrummal akar koalíciós kormányt alakítani

Berlinből jelentik: Papen volt birodalmi kancellár vasárnap délelőtt folytatta a birodalmi elnöktől kapott megbízás alapján tárgyalásait. Mindenekelőtt a nemzeti szocialistákkal és a német nemzeti párttal tárgyalt, de érintkezést keresett közvetett úton a centrummal is. Ezekkel a tárgyalásokkal párhuzamosan a centrum és a bajor néppárt is folytat megbeszéléseket, nyilván azzal a céllal, hogy megegyezésre jussanak a nemzeti szocialistákkal. *Hitler* tehát két irányban is folytat tárgyalást.

Parlamenti körökben egyelőre tartózkodóan ítélik meg azokat a bizakodó várakozásokat, amelyek gyors és tényleges megoldásra számítanak. A mostani tárgyalások középpontjában az a kérdés áll, hogy Hitler vezetésével és a centrum közreműködésével megvalósítható-e koaliciós kormány.

—o—

Az egyenesadók legújabb érvényükben. A tetszetős, jól kezelhető könyvecske, amelyet dr. Klug Emil ügyvéd állított össze, a legújabb anyagot világos és egyszerű feldolgozásban tartalmazza, utalással azokra a törvényhozási változásokra, amelyek az elmúlt évben bekövetkeztek. Ára 1 pengő. Kapható minden könyvkereskedésben. **már 48 fillérért mindenütt kapható.**

—o—

A SEGÉDHÁZFELÜGYELŐK EGYESÜLETE A HÁZFELÜGYELŐK ÚJ SZERVEZETE ELLEN. A Segédházfelügyelők, háztakarítók, egyedüldolgozó házfelügyelők egyesülete közleményt juttatott el hozzánk, amelyben megállapítja, hogy a házfelügyelők új szervezettel a „Házfelügyelők Nemzeti és Gazdasági Egyesületé"-nek megalakításával igyekeznek most kibújni a segédházfelügyelők kenyerét biztosító kormányrendelet rendelkezései alól. A Segédházfelügyelők Egyesülete továbbra is élesen harcol érdekeiért.

Az Országos Kaszinó díszközgyűlése. Az Országos Kaszinó ötveneves fennállása alkalmából vasárnap díszközgyűlést tartott, amelyen József főherceg mondott ünnepi beszédet.

Megtörten jelentjük barátainknak, ismerőseinknek, hogy a leghűségesebb feleség, anya, rokon és barát

STEINER GYÖRGYNÉ

szül. BONYHARD CLEMY

folyó hó 28-án hosszas szenvedés után, kezeink között adta vissza lelkét Teremtőjének.

Drága testét folyó hó 30-án délután egynegyed 4 órakor a rákoskeresztúri izr. temetőben kísérjük utolsó útjára.

Akik ismertétek, imádkozzatok, hogy tiszta lelke örök megnyugvást találjon a Mindenhatónál.

Steiner György
Steiner Ibolya

Jó világítás a lakást otthonná varázsolja!

Ön büszke szép és elegáns lakására, de ne feledje el, hogy otthonát a jó és célszerű világítás teszi kellemessé és meghitté. A modern gyöngyfénylámpa kiméli a szemet és gazdaságos. — Modern lakásba modern világítást: káprázásmentes és gazdaságos

TUNGSRAM

GYÖNGYFÉNYLÁMPÁT!

INGYEN AJANDÉK, MÉG A LEVÉLPORTÓT IS VISSZAKAPHATJA!

MONDJA MEG A MULTJÁT ÉS MI FELTÁRJUK A JÖVŐJÉT!

Hetek óta működik Budapesten Marelli munkatársa, akit az emberek tömege keres fel kérésével, hogy tanácsot kérjenek tőle, mielőtt nagyobb vállalkozásba kezdenének. Csak a kiváltságosaknak jutott osztályrészül, hogy igénybe vehetik Marelli tanácsait, mert egy tanács Európában 10 dollárnak megfelelő összegbe kerül.

A „Magyar Hétfő" olvasói azonban teljesen ingyen juthatnak ahhoz a 20 évre előre kiszámított eseményfelsoroláshoz, amelyért eddig hatalmas összegeket kellett lefizetni. Feltétlen vegye igénybe lapunk páratlan kedvezményét. Mondja meg multját, illetve töltse ki az alanti szelvényt és Marelli munkatársa megmondja jövőjét. Hálás lesz nekünk és új híveket szerez akcióinknak, amelyért hálásak lesznek Önnek.

Kérjük az alanti szelvényt kitölteni és 32 fillér postabélyeg melléklésével elküldeni a Magyar Hétfő kiadóhivatalába, Budapest, VI., Rózsa-utca 111., ahonnan hozzánk továbbítják, mi azonnal kidolgozzuk. Önhöz visszajuttatjuk és

még a levélportó visszaszerzésére is könnyű alkalmat adunk.

Név: — — — — — — — — —

Cím: — — — — — — — — —

Születési év: — — — — — — — — —

Melyik évben állt anyagilag a legjobban?

Melyik évben volt komoly beteg? — — —

Melyik esztendőben volt szerelmi vagy lelki szempontból a legboldogabb? — — — —

Egy villanykörte 220 voltja miatt...

Kormánybiztost Eger élére

Eger szomorú sirámai: nincs pénz a kasszában, drága a villany és a víz, sötétek az utcák

Magyar Athénnek nevezte magát büszkén, *magyar Grácnak* mondták mások és volt, aki Esztergom helyett szülővárosának vindikálta a *magyar Róma* elnevezést is. Mindez jó volt a konjunktúra és a prosperitás, a látszólagos gazdagság éveiben.

Ma? Ma egyszerűen *Eger*, minden díszítő jelző nélkül. *Eger*, a maga nehéz gondjaival, *Eger*, a maga sok gazdasági bajával és bújával. *Eger*, vicinális mentén elterülő kicsiny, 32.000 lakósú városka. *Lássuk, hogy boldogul ma...*

Egy 220 voltos villanylámpa fényénél kell megvilágítanunk Eger város mai furcsa és tegyük hozzá, nehéz helyzetét. E napokban fejeződött itt be a belügyminiszteri vizsgálat, amelynek végeredménye ma még nem ismeretes — *Egerben*. Mi azonban annyit már közölhetünk, hogy *a város vezetősége megkapja a felmentvényt gazdálkodásának becsületessége felől, de nem igazolja őket a vizsgálat azirányban is, hogy gazdálkodásuk a helyzet magaslatán állott volna.* Annyira nem, hogy e pillanatban meg van még a lehetősége annak is, hogy — akár csak Kiskunfélegyházán és Kőszegen — Eger élére is *átmenetileg* kormánybiztos kerülhet... S mindezt — nem utolsó sorban — az a villanykörte is okozta, amely — *220 voltos...*

*

Kezdődött itt is — *mint mindenütt* — a nagy alkotási vággyal. A Bethlen-kormány munkát akart adni népének, s szorította a városokat a Speyer-kölcsön felvételére. Egyedül Sopron ellenkezett, *Eger boldogan kapott utána.* Felvettek 500.000 dollárt, s

ma van vagy 6 millió pengő adósságuk.

Mert mit is csináltak? Megépítettek egy szállodát, a barokk-Koronát. A jelszó: Eger fürdőváros, idegenforgalma majd emelkedik, ha lesz szállodája, s fürödni sem jönnek ide, ha nincs jó szálloda. *Csupa arany igazság!* S azután? Hívtak egy kitünő műegyetemi professzort, aki *tervezett.* Csakhamar készen is volt egy újabb barokk-épület, remekbeszabott, kovácsolt vasdíszekkel, drága, de elegáns berendezéssel, *s elfogyott 860.000 pengő...* Épült a pesti *Apostolok* mintájára egy sörözö is, amiben — bár évek óta áll fenn — *még egyetlen pohár sört meg nem ittak, meg sem ihatnak, mert kívülről kellene bevinni a sört...* (Ma sportegyletek, a MESE és társainak tanyája.) S épült mindössze 40 szoba az óriási épületben, a többi hely pedig — *levegőre, díszekre kellett...*

Gyönyörű barokképület ez, ami Eger városának nagy adósságot okozott, de jövedelmet még nem hajtott. *Előreláthatóan nem is fog...* Inkább kárt okoz, mert Eger kitünő adófizetőinek, a vendéglősöknek és kocsmárosoknak egész sorát tette tönkre. *A város konkurenciát csinált saját magának.*

De hiába, kész lett az *„idegenforgató"* szálló, s *mi van az egri fürdőélettel?* Semmi! Kiderült, hogy hiába van a hőforrás és a két remek uszoda, *fürdőéletről nem lehet Egerben beszélni.* Egyszerűen azért nem, mert télen a meleg forrásokban szabad ég alatt nem fürdik senki, s nyáron? *Nyáron pedig ki fürdik szívesen meleg vízben?* Megint csak senki... Legalább is senki *idegen...* Hiányzott Eger fürdőinél a *„gyógyjelleg"*. Vagy azok kellő propagandája. *No meg még valami!* Az egész világon ma már *strandélet* van.

Egerben viszont még mindig tilos a nők és férfiak közös fürdése.

Az érseksége tiszteletreméltó álláspontja megtiltja. Külföldi, sőt belföldi idegent *elkülönített* strandfürdőre csábítani pedig nem lehet. Eger nagy és drága szállodájával, Eger fürdővárosával imigyen megbukott tehát... *Maradt az adósság...*

*

Eger, az iskolaváros... Eger nem lehet el vízvezeték és csatornázás nélkül. *Igaz és tiszteletreméltó vélemény...* És a kivitel? Hát bizony, ott is sok baj volt. Nagy csaták, nagy viharok. Perek a csatornázás miatt. Felső fórumokig ment perek, *elvesztett perek.* Foglalás készült a város ellen... Nagy perköltségek és végül a villanyórák bérleti díját kellett felemelni vagy másfél pengőre havonta, hogy megfizethessenek félmilliós csatornázási hiteltúllépést és a perköltségeket...

No és a víz? Hát azzal van csak igazán sok baj. Nem elég, hogy rettentő drága, de csináltak egy *fura szabályrendeletet,* amely a házi urat kötelezte arra, hogy lakójától a házbérrel együtt vonja le a vízdíjat is. Erre azután jött az adóhivatal és a háziúrtól egyszerűen a bér meg vízdíj fejében vasalta be a 33% házbéradót... *S ez ellen nem volt appelláta.* Van olyan háziúr elég, akinek lakója a fizetéssel is adós maradt, s emellett a háziúr még fizetheti az elfogyasztott vízen kívül, *annak adóját is...* Vasárnap éppen ez ügyben folyt a nagy tanácskozás Eger legnagyobb háziurának, ecseri *Kánitz* Dezső bankvezérigazgatónak elnökletével...

*

S most következünk el a villanyhoz...

Előbb jöttek ugyan Eger rossz utai. *Az angol konzul gépkocsijának Eger főterén a tengelye törött el.* Addig csak tűrte Eger népe a nagy szégyent, de ahogy biztos volt, hogy még a külföld is tudomást szerez az egri aszfalt gyönyörűségeiről, *csak megkezdődött a munka.* Egyik fővárosi középtakarékunk adta a pénzt, s fedezetül lekötötték az egri *„gépüzemek" jövedelmét.* Mert akkor még ennek is volt jövedelme. *Gépüzem?* No igen, így hívják a város vízvezetékét, villanyüzemét, jéggyárát és közvágóhídját közös nevén. A vezér: *Ringelhann* Béla kimutatta a nagy rentábilitást, ami akkor tényleg meg is volt. Csakhogy mire mostanában fizetésre szólította fel a pesti Takarék Eger városát, éppen úgy kitűnt, hogy *nincs pénz,* mint amikor a bányatársaság is

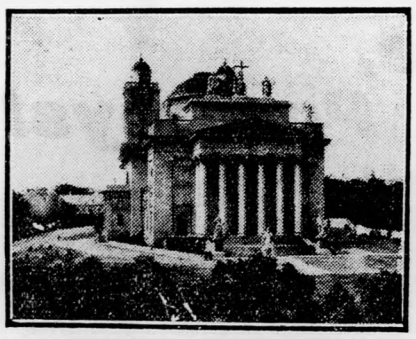

kezdte az évek óta hitelbe küldött áram ellenértékét kérni...

A Gépüzemek pedig nemhogy hasznot hoznának, de *rengeteg teher nyomja őket.*

Itt is egészen különös gazdálkodás folyt.

Ma *Ringelhánnt* tennék meg bűnbaknak, ha — *hagyná magát.* Mert nem egyedül ő a hibás. Ellenőrizte, vagy legalább is ellenőrizni kellett vona az itt folyt gazdálkodást a város vezetőinek, *Trak* Géza polgármesterrel az élen. S akkor láthatták volna, hogy *„szociális szempontok"* cégére alatt hogyan folyt itt el a pénz. Órabéresekre és társaikra. S egy egészen furcsa ügyre. Átvették az áramot a bánya távvezetékein, s ahelyett, hogy — *mint mindenfelé az országban* — letranszformálták volna a szokásos 110 voltra, *„árammegtakarítást"* emlegetve, *bevezették a 220 voltos áramot a lakásokba.* Eltekintve attól, hogy ily erős áram már életveszélyes is lehet, a városnak ki kellett cserélni a közvilágítás vezetékeit és lámpáit teljesen. Ez belekerült a *„gépüzem"*-nek vagy 600.000 pengőjébe. S a lakosságnak további 400.000-be. *Megtakarítás? — Igen: 1 millió pengő ment ismét a levegőbe...*

*

Ilyen gazdálkodás mellett azután nem csoda, ha ma baj van.

Január elsején nem tudták fizetni a tisztviselőket, s február elsején mi lesz?

Ki tudja azt ma még, *január 30-án?* S a pótadó emeléséről csakúgy rebesgetnek, mint arról, hogy *6000 ház közül 2000-nél le vannak tiltva a lakbérek vízdíjra és adóra...*

A belügyi vizsgálat mindezt éppen úgy megállapította, mint a város által felkért vitéz *Pétery* István kereskedelemügyi miniszteri tanácsos, — *a város neves képviselőjének, dr. Petro Kálmánnak fivére,* — racionalizálási tervezete. S ily körülmények között bizony igazat kell adni mindenkinek ma Egerben, az érseksége képviseletében állandóan tiltakozó vitéz *Subik* Károlynak, aki évek óta a kellő kritikával kísérte Eger város gazdálkodását. Az érseksége kitünő napilapja, az *Eger,* ma is őrzi ily értelmű cikkeinek tömegét...

*

És mi a teendő? — kérdezzük mindenkitől. A gigászi küzdelmet folytató polgármester álláspontja ismeretes:

— *Nem lenne semmi baj, ha befolynának a város követelései.* Vagy 1.7 millió pengő forgalmi és egyéb adókövetelésünk van. Amellett a forgalmi és kereseti adó 1927-ben, amikor a Speyert felvettük, 250.000 pengőt jövedelmezett évente, ma jó, ha 100.000 jön be. Ha elölről kezdeném, sem tudnék mást építeni, mint a vízvezetéket, csatornát és a Koronát, meg az utakat. *Csak valahogyan másképpen csinálnám...*

Ez az: *másképpen.* De már késő van. A teendő: *racionalizálás!* Elbocsátottak a gépüzemtől 60 (!) embert, akik havonta 280 pengőt is megkerestek és felvettek közülük újból néhányat, akik boldogan jöttek 96 pengőkért havonta, ugyanazt a munkát elvégezni. A villanygyári autót is leállították s *Ringelhann* helyett ma már *Kálnoky* István a gazdasági diktátor. *Mindez már nem sokat segít...*

Radil Károly, az érseki nyomda neves igazgatója azt ajánlja, hogy vegyen fel a város 500.000 pengős kölcsönt. *Az államtól.* Ha ad, persze, s

szállítsák le felére a polgármester és a tanácsnokok napi 40 pengős utazási díját:

Pesten ma napi 20 pengőből is ki lehet jönni. S egyáltalában minek oly gyakran Pestre utazni? A mult évben többezer pengőre rúgtak a fővárosi utazási és napidíjak...

Azért a város is takarékoskodik ma már. *Sötétek Eger utcái.* Kicserélték a körtéket kisebbekre, sokhelyütt pedig egyszerűen *be is szüntették a világítást.* A 220 Volt megette tehát a közvilágítást is. *Egerre sötétség borult...*

(Ezeket láttuk egy 220 Voltos villanykörte hatalmas fényénél, 1933 január végén Egerben, a magyar Athénben, Grácban és Rómában, a szegény eladósodott kis városkában...)

Lévai Jenő

Dreher „Vendégváró" keksz
már mindenütt kapható!

Egymásbarohant két villamos a Kálvin-téren

Könnyen katasztrofálissá válható villamosszerencsétlenség történt vasárnap éjjel a Kálvin-téren. Eddig még ki nem derített okból az Üllői-út és a Kálvin-tér kereszteződésénél az Üllői-út felé haladó *5-ös jelzésű villamos teljes sebességgel belerohant a 16-os villamosba.*

A két villamos karambolja olyan heves volt, hogy a 16-os kiugrott a sinekről, a kövezeten futott tovább és csak a vezető lélekjelenlétének köszönhető, hogy megakadályozta a nagyobb szerencsétlenséget.

Ennek az enyhe lefolyású karambolnak is *négy sebesültje volt,* akiket a mentők részesítettek első segélyben, majd a Rókuskórházba szállították őket.

Vörösházy Pál 43 éves igazságügyminisztériumi segédhivatali igazgató, *Keresztes* János 28 éves törvényszéki tisztviselő, *Taraba* Béla törvényszéki irodaigazgató és *Kasza* Gyula kir. ügyészségi főigazgató szenvedtek súlyosabb sebeket a két villamos egymásba rohanásánál.

Alkalmunk volt beszélni az 5-ös és 16-os villamosok karamboljának egyik szemtanujával, aki a szerencsétlenség lefolyásáról a következőket mondotta:

— *A két villamoskocsi összefutásából annyit láttam, hogy az 5-ös jelzésű teljes sebességgel rohant bele a 16-osba, a 16-os kiugrott a sínpárról, néhány métert futott a kövezeten, majd rettentő csikorgással megállt.*

Mindenki, aki szemtanuja volt a karambolnak, azt gondolta, hogy több áldozatot követel a szerencsétlenség, mert mindenki attól rettegett, hogy *a sinekből kiugrott kocsit nem lehet lefékezni és az a Kálvintér egyik vasoszlopának rohan neki, ami beláthatatlan szerencsétlenségnek lett volna előidézője.*

A rendőrség vizsgálata deríti majd ki, hogy kit terhel a felelősség a villamosszerencsétlenségért? A karambolt okozó villamos vezetője azzal védekezett kihallgatásakor, hogy *csak az utolsó pillanatban vette észre a sűrű köd miatt a szembejövő villamost,* másrészt pedig olyan sikos volt az úttest, hogy nem lehetett elkerülni az összeütközést.

Hadik János lett a bodvaszilasi kerület képviselője

A bodvaszilasi választókerületben délelőtt 11 órakor a szavazatok állása a következő volt:

gróf Hadik János 1381,
vitéz Szalay László 1066.

A választás a kerület 22 községében rendben folyik.

A szavazatok állása délután 2 órakor a következő:

gróf Hadik János 1974,
vitéz Szalay László 1753.

Három községből a végeredmény még nem érkezett be.

A tornai választókerületben délután négy órakor fejeződött be a szavazás. Leadtak összesen 4253 szavazatot. Ebből gróf *Hadik* János pártonkívüli ellenzéki kapott 2191, vitéz *Szalay* László nemzeti egységpárti pedig 2062 szavazatot. Gróf *Hadik* Jánost tehát 129 szótöbbséggel a kerület képviselőjévé választották. A választás a legnagyobb rendben folyt le, rendzavarás nem történt. A kormánypárt és az ellenzék részéről mintegy 15 képviselő tartózkodott a választás napján a kerületben. A mandátumot ma adják át.

A »Papagáj« megszökött tulajdonosa Bécsben van

Két hét óta a pesti éjszakában másról sem beszélnek, mint *Gábor* Sándorról, az úri főpincérről, a tartalékos főhadnagyról, a tönkrement *Papagáj* megszökött tulajdonosáról. A rendőrség körözi, mindennap máshol tudják. Egyszer Törökország, majd Bulgária, Bécs, Prága a feltevések szerint Gábor búvóhelye. Vele kapcsolatban sok szó esik *Kovács-Éhn* Mariettáról is, a gyönyörű fekete táncosnőről, aki Gáborral együtt elutazott Pestről és akinek „karriérjét" épp a mult héten ismertettük. Megírtuk azt is, hogy *Kovács-Éhn* Marietta a bécsi gyorssal egyedül utazott el Pestről és *Gábor* Sándor csak Kelenföldön szállt fel.

Most azután a *Magyar Hétfő* munkatársa megállapította, hogy *Gábor* Sándor *Kovács-Éhn* Marietta társaságában *Bécsben tartózkodik. „Kovács Sándor és neje"* néven vannak bejelentve és Kovács-Éhn Marietta *az egyik filmgyárnál mint statiszta már szerepet is vállalt.*

A *Magyar Hétfő*-nek ez a megállapítása új vágányra terelheti a nyomozást és a megszökött lokáltulajdonos valószínűleg rövidesen a magyar bíróság előtt fog elszámolni alkalmazottainak elsikkasztott kauciójával.

Elrontott gyomor, étvágytalanság

felbüfögés, kellemetlen szájíz, emésztési nehézségek eseteiben fontos, hogy naponta reggelizés előtt félórával a

Hunyadi János

természetes keserűvízből félpohárral igyék a bélműködés szabályozására, a székrekedés megszüntetésére. Orvosok ezrei igazolják, hogy a HUNYADI JÁNOS keserűvíz előírásszerűen alkalmazva, felülmulhatatlan gyógyhatású az epe-, máj- és vesebetegségeknél s hogy azt korra való tekintet nélkül mindenki jó eredménnyel használhatja.

Fölakasztotta magát kabinjában egy gőzös gépésze

Vasárnapra virradó éjjel öngyilkosság történt a csepeli Dunaágban veszteglő *Berettyó* nevű gőzösön. *Jankovics* Sándor 34 éves gépész kabinjában egy vontatókötélre felakasztotta magát és meghalt. Az öngyilkosság előzménye az volt, hogy *Jankovics* néhány nappal ezelőtt súlyosan ittas állapotban *Kappel* Rezső sorhajóhadnaggyal gorombáskodott, amiért eljárást indítottak ellene. A gépész attól való félelmében, hogy a *függelemsértés* miatt elveszíti állását, követte el az öngyilkosságot. *Jankovics* Sándor már több ízben került hasonló vétség miatt felettesei elé. Az öngyilkos kabinjában különben egy kétliteres üres borosüveget is találtak, amelyből arra következtetnek, hogy *Jankovics ittas állapotában követte el az öngyilkosságot is.*

NEM SZŰNIK MEG A MISKOLCI REGGELI HÍRLAP. Multheti Miskolcról írt cikkünknek egy közbevetett tréfás megjegyzése úgy látszik félreértésre adott alkalmat és azt érdekelt helyen úgy magyarázták, mintha azt írtuk volna, hogy a miskolci Reggeli Hírlap megszűnik. Ezt mi nem írtuk, csupán arról van szó, hogy a lap eddigi tulajdonosa tárgyalásokat folytat egy új érdekeltséggel, amelynek át akarja adni a lapot, s ép ezért örömmel olvassuk a miskolci Reggeli Hírlapban, hogy a lap további megjelenésében semmiféle változás nem várható, a lap továbbra is az eddigi keretekben fog megjelenni, ami annál örvendetesebb, mert hiszen egy 42 éves multra visszatekintő igen népszerű napilapról van szó, amely mindenkor becsületesen szolgálta olvasóinak, a miskolci polgárságnak az érdekeit.

—o—

A FŐVÁROSI KERESKEDŐK EGYESÜLETE A DETAILKERESKEDŐK HITELIGÉNYEINEK ELLÁTÁSÁÉRT. A Fővárosi Kereskedők Egyesülete Vértes Emil elnök vezetésével, mint ismeretes, akelót indított a súlyos helyzetben levő detailkereskedelem hiteligényeinek kielégítése érdekében. Ez a mozgalom most már előhaladott stádiumban van. A Fővárosi Kereskedők Egyesülete a detailkereskedelem hiteligényeinek ellátására olyan szervezetet létesít, amelynek feladata lesz a detailkereskedők pénz- és áruhitelének ellátása. Az új hitelszervezet alaptőkéjéhez a kereskedők maguk is hozzájárulnak üzletrész jegyzésével és a kormány, valamint a kereskedelmi érdekeltségek is nagyobb támogatást helyeztek kilátásba.

—:o:—

TOLVAJ KERESKEDŐSEGÉD. *Baumgarten* Lajos és fia Laudon-utca 8. szám alatti textilkereskedők feljelentést tettek a rendőrségen *R.* Endre 20 éves kereskedősegéd ellen, aki három év óta állott a cég szolgálatában. A feljelentés szerint az utóbbi hetekben nagyobb áruhiányt fedeztek fel, megfigyelték az alkalmazottakat és így állapították meg, hogy a segéd lopkodja a raktár készletét. A kár mintegy 3000 pengő. R. Endre a lopást bevallotta. *Letartóztatták.*

—:o:—

VILLAMOS ELÉ VETETTE MAGÁT. A Maglódi-út 133. számú ház előtt öngyilkosságot követett el *Sujkó* János 45 éves napszámos, aki a Kozma-utca 7—9. alatt levő menhely lakója volt. A szerencsétlen ember a 28-as villamos elé vetette magát, amely mintegy 40—50 méterre tolta maga előtt az öngyilkos holttestét. A mentőket értesítették, akik azonban már csak a *beállott halált* állapíthatták meg.

—o—

KÖDÖS, HIDEG IDŐ VÁRHATÓ.

A Meteorológiai Intézet jelenti január 29-én délben: Oroszországban, valamint Délnyugat-Európában tovább tartanak a lecsapódások. Különösen számottevő esők vannak a francia és olasz Riviérán. A száraz, hideg idő mindjobban a Kárpátok környékére és a Balkánra szorul; mínusz húsz fok körüli hőmérséklet a ma reggeli órákban már csak az Alduna környékén van.

Hazánkban az ország jó részén valamelyest enyhült a hideg és nem süllyedt a hideg az éjjel a mínusz tíz fok alá, csupán a déli határszélek közelében, Szeged, Baja és Pécs környékén voltak az éjjel is mínusz 15, mínusz 20 fokos fagyok.

Budapesten, január 29-én délben a hőmérséklet mínusz 6 fok Celsius, a tengerszintre átszámított légnyomás pedig 772 milliméter.

Várható időjárás a következő 24 órára: Ködös, hideg idő.

Távolabbi kilátások: A hideg fokozatos mérséklődése és délnyugat felől havazások.

—o—

HATVANYÉK ÚJABB ADOMÁNYA. A báró Hatvany-család az inségesek részére 5 vasúti kocsi tüzifát oszt ki. Vállalja továbbá a községi inségmunkának egyhónapi költségét, körülbelül 10.000 pengőt.

—:o:—

BÜSZKÉN mutathatja a fogsorait, ha Diana fogkrémet használ. Tubusonként 48 fillér.

— Ha betegség gyötri, arra legyen gondja. „Igmándival" emésztését mindig rendben tartsa!

A debreceni csárdában

(Forrai Zoltán rajza.)

„SÓ HERMANN": — *Ne búsuljanak a kegyelmes urak, majd elhúzzák ezek a debreceni cigányok a nótájukat...*
BETHLEN: — *Ugyan! Tudják is ezek, hogy mi a mi nótánk!...*
„SÓ HERMANN": — *Ha nem tudnák, majd elárulom nekik. Az, hogy:*

„Borház, sej, ha leszakad,
Egy helyébe száz is akad..."

Éhség, Árulás, Przemysl

Az első kritikák Lévai Jenő könyvéről

AZ EST:

Bakos Ákos ezt írja:

Lévai Jenő könyve egy kis vártüzér naplójának indult és lett belőle a háborús irodalom egyik legérdekesebb műve, amely nemcsak a magyar, de az európai háborús irodalomban is kiváló helyet foglal el. A könyvet ujságíró írta, aki közvetlen tanuja, lelkesedő és szenvedő résztvevője volt a világháború egyik legnagyobb eseményének, a przemysli drámának. A könyv eleven fejezetei drámai riportsorozatok. Véres, való írások. Történelem a könyv, de nemcsak a várvédő hősök küzdelmeinek és szenvedéseinek történelme, hanem kritikája is. Lévai Jenő munkájának sikerét legjobban mutatja, hogy mindjárt az első napokban két kiadás jelent meg belőle, úgyhogy most már ez a könyv harmadik kiadása. Az illusztrációk gazdag gyüjteménye a könyv külön értéke. (b. á.)

MAI NAP:

Faragó Miklós kritikája így hangzik:

Éhség, árulás, Przemysl *(Lévai Jenő könyve).* 18 éve annak, hogy az egész ország lélekzetvisszafojtva leste a híreket a körülzárt várból és értesült megdöbbenéssel Przemysl elestéről. Mindaz a szörnyűség, nélkülözés, kétségbeesés, amit véreink akkor kiállottak, új életre kél most *Lévai Jenőnek különleges írásművészettel megírt könyvében,* egyúttal pedig emléket is állít Lévai a magyar hősiesség, kitartás és egyéni bátorság hervadhatatlan emlékeinek. A szép kiállítású munka ízléses címlapját *Kner* Albert készítette.

NYOLCÓRAI UJSÁG:

Hevessy András recenziója:

„Éhség, árulás, Przemysl". Harmadik kiadásban jelent meg Lévai Jenő munkája. A két első kiadás félév alatt elfogyott. Egy kis vártüzér naplójának indult a könyv, amely az élmény színességét a tanulmány objektivitásával egyesíti magában. Przemysl hősiesen borzalmas életének krónikája ez a könyv. Nem regény — írja a szerző —, nem színes haditudósítás, hanem emberi, igaz valóság. Az értékes könyv a Magyar Hétfő kiadásában érte meg harmadik kiadását.

PESTI HIRLAP:

Bónyi Adorján írja:

„Éhség, árulás, Przemysl" című mű *Lévai* Jenő könyve, két népies kiadás után, harmadik és ezúttal díszes kiadásban jelent meg. *A könyv érdekes és kitűnő munka.* Mind való igazság, amit az író a híres vár sorsáról elmond. Voltaképen egy vártüzér szerény naplójának indult a munka, később azonban a csöndes, magányos élmények fölé tornyosulnak az általános események megdöbbentő árnyai és sokasodnak, nőnek, teljes élethűségükben, hogy egészükben megadják a legendás vár legendás védelmének *valóságos,* de minden regénynél *érdekesebb* történetét.

HETI UJSÁG:

Falus Ferenc kitűnő lapjában nagyobb tanulmányt ír:

LÉVAY JENŐ

Huszadik ezer fogy mostanában egy könyvből, amelynek a címe: „Éhség, árulás, Przemysl".

Húszezer példány egy könyvből, valami olyan fantasztikus szám ebben az olvasástól elszokott kis országban, hogy hódolattal kellene ünnepelni minden kiadónak a könyv népszerű szerzőjét.

Az ünneplő azonban nem a kiadók serege, hanem az olvasó, a vásárló közönség. A nagy kiadók csak kétségbeesett irigységgel néznek, hogy az ő támogatásuk nélkül egy szerző tisztesrek érdeklődésébe lopódzik be és egy könyv nemcsak anyagi és erkölcsi sikert, hanem az elismerés minden tiszteleti jelét külön is szállítja a nagyon tehetséges és briliáns tollú szerzőnek.

Egy riasztó lélekzetű riport a világ legborzalmasabb szenzációjáról, egy megdöbbentő, ismeretlen, hihetetlen mélységekbe elásott és lehetetlen titkos helyekről előkapart adattenger ez a könyv, a legtökéletesebb szűrőkészüléken, egy nagyszerű ujságíró ízlésén, ethikai érzékén és judiciumán átszűrve.

Ijesztő anyaga lehet ennek a Lévay Jenőnek Przemysl pusztulásáról. Riasztó már az a közreadott adattömeg, amit ebben a könyvben elénk ad, de szinte elképzelhetetlen, milyen adattengerben kutathatott az, akinek módja volt ezeket az adatokat így csoportosítva, ilyen szenzációs képkollekcióval összeállíthatni.

Tudósok évtizedeket tölthetnek olyan adatgyüjtő munkával, amire Lévay Jenőnek, a pompás ujságírónak talán csak hetek kellettek, de a tudósok adatai sem lesznek soha pontosabbak, mint amit ez a kitünő, fürge, friss, eleven, nagyszerű tollú ujságíró produkál.

Az átélés mélysége megrendítő oldalakat ajándékoz az olvasónak és az ujságíró okos szeme olyan titkokat láttat meg az olvasóval, amitől egyszerre látjuk: Przemyslnek pusztulnia kellett.

Lévay Jenő ezzel a könyvével a háborús leleplező irodalom egy olyan művét alkotta meg, amely nemcsak kútfője lesz a történelemnek, de kiemelkedő állomása marad egy nagyszerű férfi karrier ívelésének is. Ha egy német író tollából jelenik meg ez a mű, az egész világsajtó hangos lett volna Lévay Jenő nevétől. De hogy magyarul jelent meg a könyv Przemyslről, — talán hónapok kellenek, míg ebből a magyar könyvsikerből — világsiker lesz.

NEMZETI SPORT:

Vadas Gyula dr. lapjában *Pluchár* István a sportszempontokra is kitér:

„Éhség, árulás, Przemysl". Lévai Jenő könyve harmadik kiadásban jelent meg. Tehát már sokan olvasták. *De még többen olvassák majd ezután,* hiszen a legendás Przemysl története minden időkben érdekli majd az embereket. *Lévai Jenő ugyan nem történetet írt. Nem is emlékiratot. Sokkal, sokkal többet mind ennél.* Az ujságíró tollával írta meg azt, amit az ujságíró minden benyomásra megrezdülő lelke érzett, éles szeme meglátott, szíve magábazárt a rettentő 12 hónap alatt, amit az ostromlott várban töltött. *Szolgálatot teljesítő katona volt, tehát nem haditudósítást írt.* A tüzér egyenruhája alatt az ujságíró élt benne, tehát nem katonai naplót szerkeszt. Élénk képekben, színes leírásokban, szaggatott mondatokban éljük végig vele a przemysli napokat. Vele szorongunk a tüzérségi megfigyelőn, vele borzongunk a rettentő csaták vérzivatarai közben. Ökölbe szorul a kezünk akárhányszor, harag villámlik a szemünkből, aztán elkap a magyar szív, a magyar hősiesség varázsa, majd felmelegít Gyóni Géza, Szödy Szilárd munkája, s megremegtet a magyar futballista elpusztíthatatlan kedélye, amely Bárdos Ignácnak, a Szegedi AK volt titkárának felhívásában csillan meg a vár utolsó napjaiban. A Tábori Ujságban keresi futballista társait: Felkérem a várban tartózkodó aktív futballistákat, hogy nevüket velem közölni szíveskedjenek. Célom... a magasabb parancsnokságok engedélyét megnyerni, néhány meccs rendezésére. 1915 március idusa már elmult ekkor. S már megjelent Kusmanek parancsa az utolsó áttörésről. Már végére ért az éhség, már elvégezte munkáját az árulás, már elesett Przemysl... *Ezt a könyvet nem lehet letenni olvasatlanul! (pi)*

PESTI TÖZSDE:

Kaltós János komoly közgazdasági orgánuma ilyennek látja a könyvet:

Lévai Jenő könyve. Przemysl várának szomorú és izgalmas történetét írta meg egy könyvben *Lévai* Jenő, a kitűnő ujságíró, aki a vár egész tragédiáját végigélte. Nagyszerű ujságírói éleslátással, megrázó ecsetvonásokkal írja meg könyvében Lévai ennek a várnak a történetét, amelyért egyszer az egész Monarchia reszketett. *Érdekesebb és megrázóbb ez a könyv, mint akármilyen más, milliós példányszámot elért háborús emlékkönyv. Bárhol kezdje az ember olvasni ezt a szomorú könyvet, — nem lehet abbahagyni. Reszketve és sietve lapozza az olvasó a przemysli rémregény izgalmaktól lüktető oldalait.* Biztos, hogy német, szláv, olasz és francia nyelvre lefordítva *ennek a könyvnek óriási külföldi sikere is lenne. Lévai* Jenő przemysli regényét néhány rendkívül érdekes, eredeti felvétel egészíti ki. *Ezt a könyvet mindenkinek el kell olvasnia.*

A jövő héten folytatjuk.

A BUDAPESTI MEZŐGAZDASÁGI KIÁLLÍTÁSRA új jelentkezési határidőül február 10-ét tűzte ki a rendezőbizottság. A kiállítás tudvalévően március 23-án nyílik meg és 27-ig marad nyitva. A kiállítás és vásár iránt a gazdaközönség minden rétegéből évről évre megnyilvánuló széleskörű érdeklődésre való tekintettel arra törekszik a rendezőség, hogy a kiállítást a mezőgazdasági haladás szolgálatába állítsa, bőséges tanulási és ismeretszerzési lehetőségeket nyujtson és hogy a kiállításon megforduló sok ezer látogató érdeklődését az állattenyésztés fejlesztésének szempontjain kívül egyéb kérdésekre is ráterelje. Minthogy az egyes istállókban korlátolt terjedelemben még hely áll rendelkezésre, a rendezőség (Köztelek-u. 8.) további intézkedésig elfogad úgy ló- és szarvasmarha-, mint sertés- és juh-, továbbá baromfi-bejelentéseket.

MEGJELENT ÉS MINDEN JOBB KÖNYVKERESKEDÉSBEN KAPHATÓ!

LÉVAI JENŐ:

ÉHSÉG, ÁRULÁS, PRZEMYSL

Szenzációs háborús könyv a legendás vár életéről. 360 oldal, 100 eredeti — műnyomó papiroson közölt — feltűnő kép! A „Magyar Hétfő" kiadóhivatalában is (VI. ker., Rózsa-utca 111.) megrendelhető s 2.90 pengő előzetes beküldése esetében bérmentve küldjük meg.

Regényes dajkamese a nem létező libanoni trónörökösről és annak budapesti táncosnő-„feleségéről"

Néhány nappal ezelőtt egy választékos eleganciával öltözött, magas, fekete, húsz évesnek látszott nő lépte át Nagykanizsánál a magyar határt. Zsebnotesz nagyságú, fekete bőrbe kötött útlevelének fedőlapját arannyal nyomott cédrusfa díszítette, alatta pedig ez a két szó:

PASSEPORT LIBANAIS.

Ez volt az első eset, hogy a francia fennhatóság alatt lévő *libanoni* állami útlevéllel valaki Magyarországra érkezett.

Az érdekes, tipikusan keleti szépségű asszony franciául beszél. Útlevele így hangzik:

PASSEPORT LIBANAIS
No: 1584
M: Mme Marthe Georges Haddad
NATIONALITÉ: Libanaire
NÉ LE: 1909
DEMEURANT Á: Bajrouth
LEGATION DE FRANCE

Le PRÉSENT PASSEPORT DÉLIORÉ Á Bajruth 15/6/32.
MIL NEUF CENT: treute deuse
a fenti szöveg alatt bélyeg, aláírás és a következő bélyegző:
P. LE. HAUT—COMMISSAIRE DE LA REPUBLIQUE FRANCAISE
Le CHEF DU SERVICE DES PASSEPORTS DÉLÉGUÉ

Bevallom, némi elfogódottsággal mutatkoztam be Mme Haddadnak. *Elvégre ez volt az első alkalom, hogy libanoni hölggyel csinálhattam interjut.*

Elindul egy karrier?

A hölgy kérdésemre azt adta elő, hogy ő Libanon trónörökösének a felesége. Néhány évvel ezelőtt állítólag a jeruzsálemi Opera szóló táncosnője volt. Színpadon látta volna meg először mostani férje, Georges *Haddad*. Beleszeretett a feltűnően szép fiatal teremtésbe és apja, az uralkodó engedélye nélkül *feleségül vette.*

Három évig éltek együtt, illetve *három éven keresztül tartotta fogságban a férj feleségét, nehogy a szülők és az ország tudomást szerezzenek a morganatikus házasságról.* A szabadsághoz és a tapshoz szokott huszonhárom éves asszonnyal nem tudta elfeledtetni a férj imádata és mesébe illő ajándék-tömege a világtól való elzártságot. Marthe *Haddad* szabadságra vágyott és menekülni akart a jólét aranykalitkájából haza, haza Magyarországra...

Eddig tartott a szép dajkamese, mert csakhamar kiderült, hogy a hölgy miskolci születű, neve *Surányi* Márta, s a messziről jött emberek meséje szerint *„Nizsinszky* egyik legkitűnőbb tanítványa lett, levizsgázott, majd *a jeruzsálemi Opera szólótáncosnőjévé avanzsált.* A szédületes tempóban ívelő karrierre végül a trónörökössel való házasság tett pontot".

Nyilvánosságra kerül a házasság?

Drágakővel kirakott lapos arany cigarettatárcát vesz elő útitáskájából *Mme. Haddad.* Megkínál, majd maga is rágyujt és mintha évek óta ismernénk egymást, olyan kedvesen mondja el házasságának, illetve szökésének történetét. Így mesél tovább:

— *Még ma is rejtély előttem, hogy miképpen jutott férjem szüleinek tudomására Georgeval való házasságunk. Én nem beszélhettem senkivel, ő viszont nem beszélt senkinek — ami érthető is — erről a frigyről.* És mégis kiderült. Sejtettem, hogy valami baj lehet, mert *szökésem előtt már hetekkel nem láttam férjemet, holott azelőtt naponta meglátogatott.* Kétségbeejtő volt a helyzetem, rettegve gondoltam arra, hogy *vajjon mi lesz velem?* A legrosszabb bekövetkezését vártam, sőt kívántam, mert *a bizonytalanság rosszabb volt minden rossznál.*

— Öt heti egyedüllét után, egy éjjel bekopogott hozzám angol társalkodónőm azzal, hogy *férjem elküldötte útlevelemet és könyörög: azonnal induljak, mert nincs biztonságban az életem.* A legszükségesebb holmijaimat összecsomagoltam és a társalkodónővel még az éjszaka folyamán elhagytam kastélyunkat.

— *Autón mentünk Jaffába, ott olasz hajóra szálltunk, illetve csak én indultam el, mert az angol miss nyomtalanul eltünt.* A csomagolás óta gyanus volt a siettetése, szinte éreztem, hogy *valami nincs rendben,* és nem az én életemért aggódik, hanem *megbizatása van, hogy minél előbb juttasson át a határon.* Talán mondanom sem kell, hogy nem George volt, aki siettette utazásomat. De hát így is boldog vagyok, nagyon boldog, — mondja csillogó szemekkel, — hogy ismét itthon lehetek.

— *Hol töltötte azt a fél évet, amely az útlevél kiállítása és a határon való átlépése óta eltelt?* — kérdeztem Mme Haddadtól.

— Utaztam, élveztem a szabadságomat és *Rómában is voltam a pápánál, hogy engedélyt kérjek a házasságunk felbontására.* Libanonban tudniillik csak egyházi esküvő van, polgári nincs. Rómában nem kaptam meg a feloldást.

— *És visszamegy a férjéhez?* — tettem fel a kérdést.

— Nem megyek, bár nagyon szerettem. De nem is mehetnék vissza, mert halállal büntetik a hűtlen elhagyást.

Igy mondta el *„karrierjét"* és *„kálváriáját"* Mme. Haddad. Ebből a történetből a legérdekesebb regényt is meg lehetne írni és talán úgy lehetett volna kezdeni: *még a legszínesebb tollú író fantáziája sem tud versenyre kelni az élettel, mely a leghihetetlenebb regényeket valósítja meg.* Ha... ha igaz volna...

Szükségesnek tartottuk ugyanis ellenőrizni Mme. *Haddad* regényes elbeszélését, hogy meggyőződjünk arról, vajjon az élet írta-e meg *Surányi* Márta regényét, vagy pedig *Surányi Márta akarta lepipálni a legérdekesebb regényírót, az életet?*

Megkérdeztük tehát Henry *Fourgeot*-ot, a a budapesti francia követség attaséját, tud-e arról, hogy a libanoni trónörökös felesége megszökött és mint táncosnő akarja Budapesten megkeresni kenyerét?

Henry *Fourgeot* lesujtó válasza a következő volt:

— *Libanon nem királyság, hanem köztársaság és ezért nem valószínű, hogy trónörököse legyen. Libanon francia fennhatóság alatt áll, azelőtt a török királyság egyik részét képezte, úgy mint például Magyarországnak Erdély.*

Érdeklődtünk az Operaházban is, ahol kijelentették, hogy *Surányi* Márta nevű tagja az Operaháznak sohasem volt, de még ha annak idején más néven szerepelt is volna a táncosnő a karban, annyi bizonyos, hogy *olyan tagja, aki Nizsinszky-növendék lett volna, sohasem volt az Operaháznak...*

Ezekután megállapíthatjuk, hogy Surányi Márta egyike a legkitűnőbb keleti mesemondóknak. *Részünkről már oda is soroztuk őt...*

Benczés Tibor.

Influenza járványnál

tudják az emberek

palotától kunyhóig,

hogy mindennemű meghűlésből eredő fájdalmak csillapitására, toroköblítésre, náthánál belélegzésre, fejfájásnál borogatásra, szaggatásnál dörzsölésre, azonkívül belsőleg is cukorra cseppentve páratlan hatású a valódi

DIANA

sósborszesz

Ügyeljünk a DIANA névre.

Agyvérzést kapott a Nemzeti Kaszinó közgyűlésén és vasárnap este meghalt Latinovics Endre miniszteri tanácsos, a felsőház tagja

Tragikus esemény játszódott le vasárnap délelőtt fél egy órakor a *Nemzeti Kaszinó* közgyűlésén. A napirenden *Bakos* József titkári jelentése következett, amelyet a legnagyobb csendban hallgatott végig a több mint száz főből álló elökelő közönség.

A hallgatóság soraiban foglalt helyet *József* főherceg, *Albrecht* főherceg, *József Ferenc* királyi herceg, *Huszár* Aladár főpolgármester, a felsőház és képviselőház több tagja, valamint számos társadalmi egyesület közismert vezetője.

A titkári jelentés felolvasása közben az elnöki emelvénytől számított harmadik sorban *valaki hangos jajszóval a szivéhez kapott és a következő pillanatban leforduit székéről.*

Nagy riadalom támadt, a tagok felugráltak a közgyűlést félbe kellett szakítani.

Az agyvérzéstől aléltan fekvő idősebb férfi *Latinovics Endre* nyugalmazott miniszteri tanácsos, a felsőház tagja volt.

A szerencsétlenségről nyomban értesítették a mentőket, akik Latinovitsot szanatóriumba szállították, ahol *Herczog* professzor vette ápolás alá. Azonnal eret vágott a miniszteri tanácsoson, akin azonban már ez sem segített és *este 7 órakor, anélkül, hogy eszméletre tért volna, agyvérzés következtében meghalt.*

Latinovics Endre a Szilágyi Dezső-téren lakott feleségével. Huszonötéves Endre fia Baján közigazgatási gyakornok. Már néhány év óta sok baja volt a szívével, de orvosi beavatkozásra még eddig nem volt szükség.

Latinovitsné, mikor férje tragikus haláláról értesült, *ideggörcsöt kapott* és súlyos állapotban szállították a család jogtanácsosának, dr. *Fejér* Ákosnak a szemlőhegyutcai lakására, ahol dr. *Bakodi* Aurél vette kezelés alá.

A temetésre vonatkozólag még nem történt intézkedés.

Az UFA millios filmje

EPI NEM VÁLASZOL

Erich POMMER-UFA produkció

FŐSZEREPLŐK:

HANS ALBERS

SYBILLE SCHMITZ

PAUL HARTMANN

PETER LORRE

RENDEZTE: KARL HARTL

ZENE: ALLAN GRAY

PREMIER KEDDEN

URÁNIA

Hétfőn este fél 10-kor díszbemutató rendes helyárakkal

A Balatoni Intézőbizottság nem intéz el semmit...

Hosszas hallgatás után a *Balatoni Intézőbizottság* nemrég ismét ülést tartott, amelyen több készülő szabályrendeletről, a mai kor igényeinek megfelelő férőhelyek szaporításáról és egyebekről folyt hosszú vita. Már az elmúlt nyáron többször foglalkoztunk a balatoni problémával és rámutattunk arra, hogy a *Balatoni Intézőbizottság nem fejt ki megfelelő propagandát a balatoni idegenforgalom növelése, valamint a balatoni fürdők fejlesztése érdekében és a legutóbbi sivár ülés után csak megismételhetjük ezeket a megállapításokat.*

A Balatoni Intézőbizottság nem intéz el semmit, csak *végnélküli vitákat folytat.* A sok szótól pedig még nem lesz nagyobb a forgalom a balatoni fürdőhelyeken. Kár a férőhelyek szaporításáról vitatkozni addig, amíg a *meglevő férőhelyek sem telnek meg a főszezónban,* mint ahogy az elmult nyáron is történt. Sokkal célszerűbb volna a téli hónapokat olyan *intenzív bel- és külföldi propaganda előkészítésére fordítani, amely biztosítaná az elmultnál jobb fürdőszezónt.*

A SZAKSAJTÓ VÁLSÁGA. A Magyar Szaklapok Országos Egyesülete érdekes és támogatásra érdemes akciót indított az időszaki sajtótermékek érdekében. Az egyesület felhivással fordul mindazokhoz, akik a magyar szaklapoknak hasznát vehetik, hogy előfizetésükkel, hirdetési megbizásukkal karolják fel minél hathatósabb mértékben a magyar szaksajtót, amely a szakhireknek, a gazdasági a tudományos és a kulturális haladásnak legalkalmasabb és legolcsóbb közvetítője. A magyar szaklapok hirdetései életet visznek be a mai tespedő létbe. A mai magyar gazdasági válság oka nem utolsó sorban az, hogy a magyar üzleti világ nem felt ki kellő reklámot, nem hirdet eleget, holott a reklám vásárlásra ösztökél és a hirdetés optimizmust élesztt.

Erzsébet-körút 47

csillárok, bronzfigurák, irókészletek, ajándéktárgyak

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár igazgatósága mélyen megrendült szívvel jelenti, hogy testületének tagja

apátikéri

Bottlik József

folyó hó 25-én elhunyt.

A Megboldogult a legnagyobb önzetlenséggel állította nagy tudását és életbölcsességét intézetünk szolgálatába. A kitűnő férfiú nemes egyéniségének emlékét hálás kegyelettel őrizzük.

Budapest, 1933 január 25.

Bor-házi áldás

„Hol víz van, ott szűrő,
Hol szűrő, ott dohány,
Hol dohány, ott szivás,
Hol szivás, ott borház,
Hol borház, ott kincsem,
Panamákban hiány nincsen."

MOZI

KÉT ÚJ FILM

Az *Ufa* és *Kamara* új filmje: *„Szépasszony kalandja"* sokkal jobb, mint a címe. Egy szobrászművésznő és egy boxbajnok érdekes szerelmi történetét dolgozza fel a film sok fordulattal és mindvégig szórakoztatóan. A gondos rendezés mellett főerénye a filmnek, hogy Lil *Dagover* játssza a főszerepét, nemcsak szépségével, hanem művészetével is lenyűgözően. Kitűnő partnere Hans *Rehmann*. A film mellett *„A modern Kína"* címmel egy nagyon érdekes kultúrfilm is szerepel a sikerült műsoron.

A legötletesebb filmoperettek egyike az *„Egy éjszaka angyala"*, amelyet a *Fórum* és a *Royal-Apollo* mutatott be. Kedves és mulatságos vígjátékötlet, sok bonyodalommal és meglepő fordulatokkal, kitűnő szereplők, nagyon jó rendezői ötletek és mindehhez *Ábrahám* Pál melódikus kísérőzenéje; ennél többet már nem is lehet kívánni. A főszerepekben a bájos *Schneider* Magda, a mulatságos *Szőke Szakáll* és a közvetlen Hermann *Thimig* egyformán részesei a film sikerének.

A FILM ÉS A NEMZETI MUNKA. Hogy milyen nagy jelentősége van a filmgyártásnak a nemzeti munka szempontjából, azt érdekesen világítja meg egy adat, amely az *Ufa* első magyar filmjének, *„A vén gazember"*-nek gyártása közben merült fel. A nagyösszegű gyártási költségeken, valamint a magánszínészek fizetésén kívül 5831 munkanapon foglalkoztatott kisegzisztenciákat. Tekintettel arra, hogy a munkadíjak 8—15 pengőig terjedtek, ami a rendes napibérek 3—5-szörösének felel meg, maga ez az egy film több mint 17.000 napi munkaalkalmat adott a kisegzisztenciáknak.

—o—

AZ EMBER ÉS A GÉP HARCA. Nagyon aktuális és adatokkal alaposan alátámasztott tanulmányt írt *Magyar* Miklós *„Az ember és a gép harca"* címmel. A gazdasági válság okait kutató és azokra érdekes új szempontok szerint rámutató tanulmány nagyon alapos studiumok eredménye. *Magyar* Miklós a tájékozott közgazdász széles látókörével nagyon érdekes és lebilincselő módon mutat rá arra a gazdasági tragédiára, amelyet az ember és a gép harca okoz, és a világválság megszüntetése, illetve enyhítése érdekében is figyelemreméltó propoziciót dolgoz ki. A vaskos, értékes könyv az Egyetemi Nyomda ízléses kiállításában jelent meg.

ÉJFÉLTŐL HAJNALIG

SHELDON új színművének bemutatója

a Magyar Színházban

február 4-én.

Főszereplők:

LÁZÁR MÁRIA, GÓTH SÁNDOR, TÖRZS JENŐ, SOMLAY ARTHUR, RÁDAI IMRE, SULYOK MÁRIA, SZÉKELY LUJZA, TORONYI L. IMRE

Rendező: GÓTH SÁNDOR.
Díszlettervező: GARA ZOLTÁN.

Az utolsó egri ébredőről,

aki maga is aludni tér már,

a bakák boradagjáról, az egri nők mosódájáról, az érsekség kertészetéről és egy jó bíróról szóló igaz történetek

(L. J.) Egy kis kocsmában ülünk. Kitűnő egri bor — sajnos, nem bikavér — mellett. Kúrálgatjuk az influenzánkat s hallgatjuk a mesét. A régi szép, a régi jó időkről:

— *Az volt a gyönyörűség. Itt ült Héjjas Iván 40 ébredő-társával. Én adtam az ebédet, persze díjtalanul. A Gröber-fiú fizette az italt. Akkor még voltak eleven ébredők, jó magyarok. Ma...*

S legyint egyet kezével az egri *„Csocsó"* bácsi, jó *Kóczán* Sándor, öreg-vendéglős bátyánk. S hozza *„emlékeit"*. Gyönyörű bizonyítványait 1886-ról, amikor *számító-mester* volt már Pesten (így hívták a *fizetőpincért* akkoriban). Rudolf trónörököst éppen úgy kiszolgálta, mint az öreg József főherceget. — *Baross* Gábor, a vasminiszter sem vetette meg. Nagykanizsán történt, a Délivasút megnyitásán:

— *Késünk 20 percet,* — adta ki a jelszót a vasminiszter, — *oly jól esik a székelygulyás és a sör...*

Legalább is így meséli *Kóczán* Sándor. Külön fejezet nagyszerű székelygulyása:

— *Repülőgépen vittek két adagot Párisba tőlem... Autón Mátyásföldre s onnan tovább...*

Erre legalább olyan büszke, mint nevezetes *furkósbotjára*, vagy arra a festményre, amely a falon lóg. (*Macassy* „százados" — ez volt bajtársunknak Szibériában, hadifogságunkban még a címe, ma talán már nyugalmazott ezredes — rajzolta.)

— *Az utolsó egri ébredő magyar én vagyok, s én is elalszom rövidesen* — mutat a képre. — *Tréfás vendégem macskát rajzolt mellém, a kitűnő nyúlpecsenyéimre célozva...*

S teszi elénk egyéb emlékeit. A debreceni *Kardoss*-színtársulat verses köszöntőjét. — *Zónát számolt s egész adagot adott* — ez csendül ki a mecénás-vendéglőst dicsérő époszból. S a debreceni kis művésznők fekete selyem nagypapa-sapkát küldtek hazulról emlékbe, ráhímezve a dicséretet.

•

A művésznők! Gyengéje ez a gavallér öregnek. Gyorsan elmeséli, hogy jön ám ide tavaszra 16 színész. Köztük *Bársony* Rózsi, *Honthy* Hanna, azután meg a *Gózon* Gyula, bájos életepárjával, *Berky* Lilivel. Nagy filmezés lesz. *Gárdonyi* Géza színdarabját, *A*

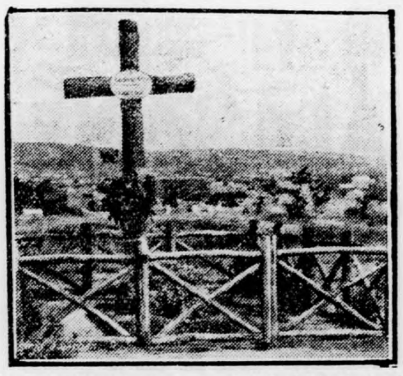

bort viszik vászonra, s a költő sírjánál is játszanak majd:

— *Hát csak jöjjenek azok a szerelmetes szép művésznők. Olyan székelygulyást kapnak, amilyent — tudom Isten — még nem ettek...*

S már előre rendezgeti az asztalt, hogyan fog nekik teríteni. Évődünk az öreggel:

— *Kóczán bátyám, de azok között van zsidó is ám!*

Elkomorodik a képe, de azután csak megnyugszik:

— *Sebaj! Úgyis mindig azt mondják, hogy én titokban nem is vagyok olyan „ébredő". Hát egyszer csak szegre akasztom én is az elveket. Illetőleg „elveim fenntartásával" maradok ébredő, de megvendégelem a művészeket... S főképpen a művésznőket...*

Szóval Kóczán bácsi is *revizió alá veszi* a zsidó-kérdést.

— *Ha Gömbösnek szabad, nekem is lehet* — mondja, s ebben maradunk. Tesz is mindjárt — mintegy mentségül — elém egy igen hosszú, többoldalas verset. Ilyenek vannak benne:

...adóval, zsidóval hadilábon állott,
bár a zsidóknak volt állandó szidója,
Blumberger Jakab volt a házizsidója...

S hamiskásan hunyorgat, a nagy *„zsidóverő"* furkossal a kezében...

•

A szomszéd asztalnál katonatisztek ülnek. Folyik a nagy vita. Vadászatokról, vadászterületről. Kutyákról, lovakról és — *bocsánat a sorrendért* — nőkről. Azután az egri borról. S megtudjuk:

— *A Dobó Istvánról elnevezett, egri 14. honvédgyalogezred heteként 300 liter bort vásárol a kormány intézkedése folytán. Rizlinget vagy kadarkát vegyesen. A bakák nem helytelenítik az új rendszert. Talán csak keveslik az adagot. Szerintük a kormány jobban is támogathatná a bortermelőket...*

Megjegyzem, a tiszt urak kivétel nélkül — *sört ittak.* Volt, aki már többször repetált. Hiába, csak jó a változatosság. *Bort a kaszárnyában is lehet inni.* Sőt — *kell is.* A bortermelő gazdák támogatása okából...

•

S szó kerül a *városi* asztalnál *az egri nők mosodájára* is. Eddig csak megvoltak a szorgalmas egri asszonykák. A női uszoda kiesztett vizében moshattak szerény díjazás ellenében. Jó forró, keveset használt, egyszer *„átjátszott"* vízben... Most azonban elkezdték bővíteni a női uszodát — *hátha mégis csak enged az érsekség a 48-ból és nyárra csak meg lehet nyitni a közös strandfürdőt* — s ezzel elfoglalták a régi mosóda helyét. Nyitottak tehát egy másikat, a József-fürdőben. Eddig rendben is volnánk, csakhogy *a mosóda kékítős és szódás vize a maga természetes útján folyt le.* Rá az érseki híres kertészetre, ahol tudvalévően még *ananászt* is termelnek. Feljajdult erre az érseki udvar és a város mit tehetett egyebet: *csövekben, a föld alatt elvezeti a mosóda vizét az Eger patakba, az érseki kertészet mellett.* A mai nehéz időkben 1500 pengőjébe került ez az udvariassági aktus a város népének. A strandfürdő pedig csak készül... Helyszíni szemlén is voltunk, s megállapíthatjuk, az új strandfürdő gyönyörű lesz, csak megjósoljuk: *soha sem engedi meg az érsekség a használatát!* Indok: *a közeli zárda és a jegyzői tanfolyam ablakaiból éppen odalátni!* Igaz, akkor is, ha nem közösen fürdenek, hanem csak egyedül a hölgyek s külön az urak...

•

S bár rengeteget — érdekeset — meséltek ott *Kóczán* bácsi kis vendéglőjében, még csak egy feljegyzésre érdemes apróságot beszélünk el *ma:*

— *Heves* község főrabbija ellen vádat emeltek hívei. A templom szószékéről ostorozta volna őket, úgy, hogy becsületükben érzik sértve magukat. Elmondotta a pap, hogy hívei nem tartják meg a szombatot, sertéshúst esznek és hasonlókat. Az egyházi fórumok felmentették a derék lelkipásztort, mire *egyes hívők a világi törvényszékhez fordultak elégtételért.* A napokban tárgyalta az ügyet már másodfokon az egri törvényszék, s hiába védte a papot a kitűnő *Heller* Jóska dr., az ítélet 200 pengővel *marasztaló* volt. S most szép jelenet következett: Az egri törvényszék nagytekintélyű és méltán népszerű elnöke, dr. *Gábory* József, az ítélet kihirdetése után — leszállott az emelvényről, a rabbihoz sietett, kezet fogott vele és meghatottan mondotta:

— *Így kellett ítélnem a törvény szerint, de mint jó keresztény és vallásos ember Önnel érzek...*

•

Az egri ébredők volt vendéglőjében senki sem akadt, aki nem meghatottan hallgatta volna ezt az igaz történetet a *hevesi* rabbiról és az *egri* törvényszék elnökéről...

BETHLEN-TÉRI SZINPAD:

Timosa 100-ik előadása

Jegyrendelés: 443—76. ma este fél 9 órakor

SZINHÁZ

Az új Kaméliás hölgy

— Nincs sok jussom ahhoz, hogy a *Kaméliás Hölgy* nevében nyilatkozzam, mint a darab és a regény néhány részletének fordítója, nagyon kis részt kérhetek a sikerből. Inkább néhány szerény impresszió. Elkáprázva állok a Vígszínház hatalmas teljesítménye előtt. Rendezés, előadás, kiállítás világviszonylatban is legelsőrangú. Ezt már nem a *fordító,* hanem a *kritikus* mondja, aki az inkompatibilitás babonájától megszabadulva, maga is elragadtatással tapsol *Gombaszögi* Frida csodálatosan gazdag művészetének s az egész Vígszínház példátlan lelkességének.

Hajó Sándor

A KAMÉLIÁS HÖLGY: GOMBASZÖGI FRIDA

Gombaszögi Frida nevével kell kezdeni a beszámolót a *Vígszínház* reprízéről: *„A kaméliás hölgy"*-ről. Azt hisszük, nem tévedünk, hogy az ő különleges művészi kvalitásai kedvéért történt az egész felújítás és átdolgozás és ilyen értelemben ez a munka nem is volt felesleges. *Dumas* nagysikerű regénye és drámája már a multé s témája messze van mögöttünk, de *Hajó* Sándor kitűnő átdolgozása és *Hegedüs* Tibor gondos rendezői munkája közelebb hozzák a mához ezt a régi romantikus történetet.

Ami élmény ebben az előadásban, az *Gombaszögi* Frida alakítása. Sarah Bernhardt és Duse parádés szerepe nem találhatna ma méltóbb interpretátorra Gombaszöginél. — Gautier Margitja messze kinő a mai színpadi alakítások közül, forró asszonyisága, égő szenvedélye emésztő tűzzel lobog egy törékeny test börtönében és kicsapva onnan, végigperzsel a nézőtéren is... Egy lázgörbe emelkedései és hullámvonalai váltakoznak elmélyedő drámai játékában és ahogy meghal, az külön studium.

A gondos előadás minden szereplője: *Csortos* Gyula, *Jávor* Pál, *Gombaszögi* Ella, *Ágai* Irén, *Tőkés* Anna, *Ladomerszky* Margit, *Rajnai, Hajmássy, Gárdonyi, Ajtay, Gyergyai, Bárdi* jól összehangolt együttest alkot *Gombaszögi* Frida körül, akinek sikerekben gazdag művészi pályáján is kiemelkedő pont Gautier Margit alakja. *(László Ferenc.)*

A TIMOSA SZÁZADSZOR.

Ma este kerül századszor színre a Bethlen-téri Színpadon *Awrigeles An Schell* színműve, a *Timosa.* A darab, melyen keresztülvonul a szív muzsikája, meghódította Budapest közönségét. A nagy és a mai dekonjunktúrában szokatlan sikernek főrészese *Gellért* Lajos, aki fordította, rendezte a darabot és a főszerepet játssza. Méltó partnerei a kitűnő *Ürmössy* Anikó, a nagyon tehetséges *Kolozs* Margit, a halkszavú *Miszlay* Ilona, *Czobor* Imre, *Ormos* Béla, *Erdélyi* Mihály. A *Timosa* pedig a mai jubileum után friss erőre kapva robog a kétszázadik előadás felé.

AVE CAESAR

A világ legnagyobb, legizgalmasabb és mindenek felett álló hangosfilmje. Rendezte:

CECIL B. DE MILLE

A TÍZPARANCSOLAT és a KIRÁLYOK KIRÁLYA rendezője

Pénteken mutatja be kizárólagos joggal, országos ünnepség keretében a

Az első 25 előadásra jegyek már válthatók!

ROYAL APOLLO

Biztosítsa jegyét elővételben!

Kathreiner Kneipp maláta Kávé

egészséges, mint a mindennapi kenyér! Kisérelje meg!

Daladier a dezignált francia miniszterelnök

Párisból jelentik: A kormányválság ügye vasárnap már a megoldás stádiumába lépett. *Lebrun* köztársasági elnök egész nap folytatta kihallgatásait. Délután öt óra tájban *Deladiert hívta magához és megbízta az új kormány megalakításával. Daladier fenntartás nélkül elfogadta a megbízást* és nyomban megkezdte tanácskozásait a pártok vezetőivel.

A *Havas Iroda* úgy értesül, hogy *Daladier minimális programm alapján tüstént fel fogja ajánlani a szocialistáknak a kormányban való részvételt.* Ha a szocialisták azonban nem volnának hajlandók résztvenni a kormányban, azt Daladier kizárólag radikálisokból alakítaná meg s a szocialistáktól csupán támogató magatartást kérne.

Társasági pletyka az,

*

— hogy az ismert előkelő, gazdag, de rendezetlen vallású család egyetlen leánya férjhez ment a fiatal, de szegény báróhoz. Az esküvő után nászútra mentek, ahonnan a napokban tértek vissza. A fiatalok elhatározták, hogy rangjukhoz és pénzükhöz méltó nagy életet fognak élni. Legelőször az előkelő színház premierjén mutatkoztak be a nyilvánosságnak, ahol a fiatal méltóságos asszony fekete estélyi ruhában jelent meg, *a mellén pedig gyöngyökkel ki volt rakva férjének címere és ötágú koronája.*

PROGNÓZIS: *E példa követőkre fog találni . . .*

*

— hogy a New-York-kávéházbeli kutyakorbácsos színészaffér, mit ismeretes, a színházi törvényszék előtt fejeződött be. A házi törvényszék *Radó* Sándort félhavi gázsivesztésre, *László* Miklóst negyvenszázalékos gázsilevonásra, *Keleti* Lászlót pedig harminc pengő pénzbírságra ítélte. Most azután a színház igazgatója, *Wertheimer* Elemér annak reményében, hogy többé nem fog a multkorihoz hasonló botrány előfordulni, *elengedte* a kiszabott büntetéseket.

PROGNÓZIS: *Lesz máskor is affér . . .*

*

— hogy a nagy varieté-színházban új műsorra készülnek. A színház szép görljei reggeltől estig tanulják az új táncfigurákat. Az egyik tánc úgy kezdődik, hogy a görlök ülve csúsznak be a színpadra. A lányok hivatásukhoz méltó komolysággal teljesítik feladatukat és így nem csoda, hogy a táncpróba után testületileg megjelentek egy Teréz-körúti orvos rendelőjében és arra kérték az orvost, hogy szedje ki a belefúródott szálkákat — *testükből . . .*

PROGNÓZIS: *Lecsúszni fáj . . .*

*

— hogy pénteken este pofon csattant el egy Oktogon-téri kávéház előtt. A Papagáj egyik volt táncosnője adta, a fiatal földbirtokos-igazgató kapta. Az ok: ismeretlen.

PROGNÓZIS: *A lezárt Papagáj még tovább is gondoskodni fog ilyen „attrakciók"-ról . . .*

*

— hogy a mult héten ugyanezen a helyen egy kis hírt közöltünk, amelynek főszereplője egy Stefánia-úti ékszerész leánya. Mivel ez a hírünk *félreértésekre* adhatna alkalmat, meg kell állapítanunk, hogy a hírben közölt ékszerész nem azonos a közismert *Gábor* Vilmos Rákóczi-úti ékszerésszel, akinek történetesen ugyancsak a Stefánia-úton van villája . . .

SPORT

Szerencsétlen küzdelmet vívott Lisszabonban a magyar profiválogatott

Portugália - Profiválogatott 1:0 (0:0)

A magyar profiválogatott vasárnap Lisszabonban erős küzdelmet vívott a portugál nemzeti válogatott csapattal. A mérkőzés szerencsétlenül végződött a magyar csapat számára, mert bár *az egész mérkőzés folyamán jobb volt mint ellenfele, a második félidő 13. percében a védelem elnézéséből egy negyven méterről kapura tartó labda utat talált a hálóba és ezzel a szerencsés góllal a portugálok minimális gólarányú győzelmet arattak a hosszú utazástól fáradt és lábadozó betegekből álló magyar csapat felett.* A mérkőzés napsütéses időben kezdődött és 14.000 főnyi közönség biztatta a portugál csapatot. A második félidőben megeredt az eső, amely a pályát meglehetősen csúszóssá tette.

A spanyol bíró az első félidő 30. percében egy barátságtalan összecsapás miatt Barátkyt egy portugál játékossal együtt kiállította. A spanyol bíró az egész mérkőzés folyamán erősen nyomta a magyar csapatot.

A magyar csapat csatársorának gólképtelensége az eddigi nagyarányú győzelmek után meglepetést keltett. A magyar csapat az előre jelzett összeállításban állt fel.

Magyar támadással indul a játék és mindjobban kidomborodik a magyar csapat fölénye. A portugálok alig jutnak szóhoz és a magyar csatárok állandóan ott tanyáznak a portugálok kapuja előtt. A csatársornak azonban nincs szerencséje. A 30. percben összekülönbözik a portugálok balhalfjával, mire a bíró mindkettőjüket kiállítja.

A második félidőben már a portugálok jutnak szóhoz, mert a magyar csapatból kiütközik a fáradtság. A 13. percben szabadrúgás a magyar csapat ellen. A 40 méterről lőtt labdát a védőjátékosok elnézik s az Szabó feje fölött a hálóba száll. Teljesen véletlen szerencse hozta meg a portugálok győztes gólját.

A portugál csapatot felvillanyozza a nem várt eredmény és mint az oroszlánok küzdenek az eredmény megtartásáért. — A magyar csapat fáradtan küzd, fölénybe is kerül, de nem sikerül a kiegyenlítés.

Néhány őszinte szó...

NEGYVENNAPOS VÁNDORTÚRA A DÁN, LITVÁN ÉS NORVÉG FUTBALL-SIVATAGBAN.

Negyven napig tartó amatőrtúrának létrehozásán szorgoskodik a futball vezérkara. *Persze, az amatőrök.* Negyven napos túra, amatőrök részére, hát nem szépen hangzik ez? És még csak nem is sérti a fülüket, — az amatőrizmus *hálókocsival patentírozott* és a játékosoknak mindenkor vizet prédikáló apostolainak, — ez a negyvennapos amatőrtúra? Pedig az amatőrizmusnak gáncsnélküli lovagjai nagyon hegyezik a fülüket, ...kkor, amikor a szegény, öt pengős profiknál vélnek valamilyen rendellenességet látni. Senki sem emeli fel az amatőrizmus szent nevében ez ellen a tervbe vett túra ellen tiltakozó szavát? Talán azért, *mert még sokan vannak olyanok, akik azt hiszik, hogy a kísérők kijelölésénél rájuk is eshet a választás?* A sok reménykedő nem hallatja szavát, mert még — *reménykedik.*

Pedig ha tudnák, hogy ez a túra is úgy készült, mint az a bizonyos ruha. Előbb meg volt a gomb és ahhoz készült a ruha: *a kísérők itt már bizonyára meg vannak, csak a túra kell hozzá.* (A *„ruha"* az majd jön azután magától!) A vezér is meg van már, aki — mint egy modern Mózes, fokossal a kezében, talán lenge magyarban, talán szmokingban 40 napon át vezeti majd Norvégia, Dánia, Litvánia, Finnland futballpályás sivatagain keresztül a puszta fiait. A kősziklához, amelyre ha *fokosával* ráüt a sport Mózese, fakadni fog onnan a norvég, a svéd korona és a jó öreg dollár?

Vagy talán úgy gondolkoznak az amatőr vezetők, hogy ha ők ott vannak a túrán, akkor egyetlen játékos sem vétheti az amatőrség szabályai ellen? Ezt el is hisszük, — *erre már aligha kerülhet sor . . .*

De nem is az a baj, hogy a túrán történhetne ilyesmi, ami az amatőrszabályokba ütköznék. *Magát, a negyvennapos túrát tartják sokan e szétválasztott futballhonban az amatőrséggel össze nem egyeztethetőnek.*

Erre a túrára sem sportbeli, sem sporterkölcsi okokból semmi szükség nincs. Nem látjuk a célját annak, hogy a magyar amatőrfutball miért vállalkozzék minden eddigi profitúra méreteit meghaladó, *teljesen kétes kimenetelű kalandra.* Mi szükség van arra, hogy a magyar másodklasszist jelentő amatőrfutball a dán elsőklasszissal mérje össze erejét?

A reprezentálást elvégzi a profifutball, az amatőrsport hivatása a tömegnevelés. Végezze ezt csendben, okosan, negyvennapos túrázás nélkül, itthon és legfeljebb a szomszédok amatőrjeivel mérje össze erejét.

Az, hogy erre a nagyszerű északi nyári túrára már meg vannak a kísérők, — *még nem indok.* Üljenek csak nyugodtan a helyükön és idehaza vigyázzanak az amatőr erkölcsökre és ne akarják egy kétségtelenül kellemes északi túra kedvéért, a szétválasztott magyar futball amatőrjeit az ilyen negyvennapos túra láttán nem egészen indokolatlanul a külföld bírálatának kitenni. *(K. T.)*

ELŐCSATAROZÁSOK FAGYBAN . . .

A hőmérő még erősen a fagypont alatt van, de már csapataink megkezdték a *„tavaszi"* tréninget. Természetesen vasárnap csapataink csak gyenge ellenfelekkel állottak szemben és így ezidő szerint formájukról tiszta képet alkotni nem lehet. Annyi bizonyos, hogy csaknem kivétel nélkül minden pályán kedvvel, frissen játszottak a csapatok. A mai tréningmérkőzések eredményei:

Hungária—Testvériség 6:1 (3:1).
Ujpest—BLK 11:0 (4:0).
Budai 11—Beszkárt 2:1 (1:1).
BEAC—BSE 4:2 (1:2).

—:o:—

Hess Béla nyerte a vasárnapi kardversenyt

A Honvédtiszti VK versenyét négyes holtverseny után Hess Béla HTVK nyerte. 2. **Maszlay HTVK, 3. Zirczy HTVK, 4. Hajdu Beszkárt, 5. Eckl RAC, 6. Meszlényi HTVK.**

—o—

A BTK nyerte az ökölvívó csapatbajnokságot

Ma befejeződtek az ökölvívó csapatbajnokságért folytatott küzdelmek. A MÁV győzött a BSE ellen 10:6 arányban, a BTK pedig 13:3-ra a B. Vasutas ellen. — Végeredmény: 1. BTK, 2. B. Vasutas, 3. MÁVAG, 4. BSE. A szövetség a válogatott csapatot a következőkből állította össze: Kubinyi, Lovass, Énekes I., Fogas, Erdős, Farkas I., Szigeti és Körössi.

—o—

Világrekord és osztrák győzelmek az MTE jubiláris úszóversenyen

A Munkás Testedző Egyesület fennállásának 25 éves jubileuma alkalmából vasárnap délután a margitszigeti uszodában tartotta nemzetközi úszóversenyét, melynek eredményei a következők:

66 kétharmad méteres gyorsúszás: 1. Tassinger MTE 53.9 mp.

100 méteres női mellúszás: 1. Obenaus ASW 1:35.6 mp munkás világrekord, 2. Schnitzler II. MTE 4:12 mp, 3. Hummel ASW 1:42.2 mp.

100 m gyorsúszás: 1. Havlik ASW 1:05.3 mp, 2. Pinkász ASW 1:09.4 mp.

100 m mellúszás: 1. Bayer ASW 1:17.7 mp, 2. Hölzl ASW, 3. Fritsch MT 1:32.8 mp.

66 és kétharmad m női gyorsúszás: 1. Vámos MTE 59.9 mp, 2. Kollár ASW 1:01 mp.

6x66 és kétharmad m mellúszóstaféta: 1. MTE A) 6:19 mp, 2. Vasas.

66x66 és kétharmad m gyorsúszóstaféta: 1. ASW 4:23.4 mp, 2. MTE.

3x66 és kétharmad m-es női vegyes staféta: 1. ASW A) 3:02.1 mp, 2. MTE.

3x66 és kétharmad m-es vegyesstaféta: 1. ASW A) 2:28 mp, 2. Szeged MTE.

A BBTE hokicsapata győzött Brünnben

Brünn, január 29. A BBTE jéghokkicsapata vasárnap délelőtt Brünnben az SK Kralove Polo jéghokki csapatával mérkőzött és 5:1 arányban biztosan győzött. A magyar csapat még láthatólag fáradtan, de kimondott technikai fölénnyel játszott, négy gólt Hazai ütött, az ötödik a brünniek öngólja volt. A Kralove Poló becsületgólját Sima szerezte.

Képzőművészet

Jobbágyi-Gaiger Miklós nagy aktkompozíciója a **Műcsarnok** téli tárlatán párisias charme-mal közöl friss mozdulatritmikát. **Kocsis Andor** plasztikai és grafikai oeuvrejénél kristályosult érzéskifejezés tesz élményszerű hatást. A magyar és külföldi tájaknak a lelkét viszi mélyérzésű és fejlett színkultúrájú tájhangulataiba **Krecsmár István**, a naturális impresszió jelentős maestriájával.

Galla Endre tájai, portréi és zenereképei a **Falusszövetség propagálta művészeti akció** markáns és maradandó értékei.

Böszörményi S. János Tiepolo lendületű, történelmi dekoratív kompozíciói élletteljes színek, bravúros felépítés és charmant-barokkos ábrázolás révén tűnnek ki.

Bozay László posztexpreszionista képfelépítései és kozmikus ábrázolástörekvésű tájpasztelljei szintén a magyar művészet termelékeny voltát igazolják.

Huszthy Iboly „Kilátás a Halászbástyáról"-ja (Nemzeti Szalon) kiemelkedik új koloristatörekvéseinknél friss meglátásaival. **Lukácsovits Lajos** Glatz tradicióit jeles vonalritmikával vetíti ki grafikai művein, míg **Hatvani Perlusz Gyula** bravúros pasztelljei (Budai Szépművészeti Társulat) a naturális impresszió kitünő korszerű értékei.

Káldor László.

Pletykasarok

ANGYALI epilógusa van Vaszary János „Angyalt vettem feleségül" című vígjátékának, amely tavaly került színre a Király Színházban. Mintegy három évvel ezelőtt egy fiatal író, Görög László „Angyal" cimmel tárcát írt az egyik napilapba. A tárca megjelenése után Faludi Sándor ötszáz pengőt ajánlott fel Görögnek a novella felhasználási jogáért, amibe a fiatal író bele is ment. Rég elköltötte már ezt a pénzt, amikor az „Angyalt vettem feleségül" egyik előadásán megdöbbenve eszmélt rá, hogy ebben a vígjátékban Vaszary János az ő novelláját dolgozta fel. Görög László, aki így ötszáz pengőért kiadott a kezéből egy jóval többet jövedelmező színpadi sikert, most már utólagosan kért kártérítést Faluditól és a szerzőtől és bár a két érdekelt fél eleinte arra az álláspontra helyezkedett, hogy Görögnek nem lehet semmiféle jogos igénye az ötlet eladása után újabb honoráriumra, most a botrány elkerülése érdekében mégis kifizettek a fiatal írónak még négyszáz pengőt . . . Miután Görög László már felvette a pénzt, utólag nyugodtan megállapíthatjuk, hogy a tárca és a vígjáték alapötletével már előbb is találkoztunk H. G. Wells „A tengeri tündér" című regényében . . . Amilyen peche van Vaszarynak, még Wells is jelentkezik majd kártérítési igényével . . .

*

GAÁL FRANCISKA ismét megkezdte Berlinben a filmezést. A legújabb filmsztárral a nyáron Budapesten is akarnak egy filmet csinálni, amelyben ismét Paul Hörbiger lesz a partnere. Hörbiger tudvalevőleg magyar származású színész, de már sokat felejtett anyanyelvéből. Ezért olyan szerepet fog játszani, amelyben előírás szerint rosszul beszél magyarul, Gaál Franciska pedig szerepe szerint hibásan kell, hogy beszéljen németül, tekintve, hogy a művésznő még nincs otthon a „der, die, das" labirintusában . . . A legédesebb ötlet azonban az, hogy a film magyar címe — stílusosan célozva az angyali naiva ismert gyengéjére — a következő lesz: „Franci elkésik . . ."

*

A KOLOZSVÁRRÓL nemrég Pestre került tehetséges színésznőnek, illetve családjának kis háza van Pest környékén. A múlt héten tűz ütött ki ebben a kis házban és a művésznő azóta boldog-boldogtalannak meséli nem minden büszkeség nélkül:

— Képzeljétek, leégett a házam . . .

A panasznak — vagy dicsekvésnek? — az a hatása, hogy a kollégák máris kérnek kölcsönöket a várható tűzbiztosítási összegből . . .

*

A BAJOS, fiatal színésznő, aki legutóbb végre főszerephez jutott egy nagysikerű és több jubileumot megért színdarabban, a főpróbákon rossz kabala a szerzők részére. Ha a naiva tapsol, akkor bizonyosan nem lesz siker, ha ellenben nics elragadtatva, akkor biztosra lehet venni a darab huszonötös vagy ötvenes szériáját . . . Legutóbb az egyik főpróbán a szerző legjobb barátja direkt beült a művésznő páholyába és minden igyekezetével próbálta lebeszélni arról, hogy tapsolion . . . Az egyik jelenet után azonban a fiatal színésznőből mégis kitört a tetszés spontán megnyilatkozása. A jóbarát kétségbeesve utasította rendre a naivát, mire az felháborodva fenyegetőzött:

— El fogom mondani a szerzőnek, hogy ilyen barátja maga neki, még tapsolni sem engedi az embert . . .

Téli Corvin Vásár Utolsó napja: szerda!

Stefan Zweig írásait mindenki olvassa, első filmjét mindenki megnézi!

Vágyak éjszakája

Főszereplők: WILLY FORST HILDE WAGNER (a Burgtheater tagja)

Nem kell szappanozni,

vizet, szappant, ecsetet használni, ha DR. MORISSON borotva-krémet vesz. Kapható szaküzletekben.

VÁLOGATÁS A FINN—MAGYAR TORNAVIADALRA.

A vasárnapi finn—magyar tornaversenyre való tekintettel az MOTESz vasárnap rendezte válogatóversenyét. Az első csoport győztese Sarlós BFSC lett 74.3 ponttal, 2. Sárkány VAC, 3. Hegedüs UTE, 4. Lenzi BTC, 5. Vida MOTE, 6. Tóth DTE, 7. Sallay KKFC, 8. Boros BBTE. A MOTESz a finnek ellen a következő tornászokból állítja össze az ötös csapatot: **Sallós, Sárkány, Hegedüs, Boros, Vida és Lenzi.** A II. csoportban Rácz KISOK győzött Schmidt NTE előtt.

AZ FTC JÉGHOKI TORNÁJÁN hat induló közül az FTC III. csapata szerezte meg a győzelmet.

KISPEST VASÁRNAP BÚCSÚT mondott Afrikának és Casablancában hajóra szállt. Legközelebbi mérkőzését Kispest Nizzában játsza le február 2-án.

A SÍBAJNOKSÁG ELSŐ HÁROM HELYÉT A LENGYEL VERSENYZŐK FOGLALTÁK EL.

Magyarország síbajnokságának befejező részét az ugróversenyt vasárnap a déli órákban tartotta meg a Magyar Sí Szövetség a jánoshegyi siugrósáncon. Több mint kétezer fényi közönség gyült egybe az ugrósánc környékén.

A magyar (összetett) síbajnok a lengyel Marusarz Jan lett, honfitársai Legierski és Gorski előtt. A 4. helyre került De Pettere Gerard, aki a nemzeti összetett bajnokság győztese lett Ványa Pál, Kozma Pál és Bereczky László előtt.

Az ifjúsági összetett bajnokságban Szalai László BBTE győzött Emánuel Antal és Darabos Sándor előtt.

AZ UTE VEZET A BIRKÓZÓ CSAPATBAJNOKSÁGBAN.

Mai eredmények: I. forduló: Máv.—Testvériség 14:12, FTC—Törekvés 14:11, UTE—B. Vasút 10:15. II. forduló: MAC—FTC 12:11, Testvériség—UTE 18:6, Törekvés—B. Vasutas 11:13. III. forduló: MAC—Törekvés 10:12, Testvériség—B. Vasutas 16:9, FTC—UTE 13:13. A csapatbajnokság állása az első három forduló után: 1. UTE 6 pont, 2. Törekvés 4 pont, 3. B. Vasutas 4 pont, 4. MAC 2 pont, 5. FTC 2 pont, 6. Testvériség 2 pont.

KÖZGAZDASÁG

A Pesti Hazai mérlege

1·7 millió tiszta nyereség, 5 pengő osztalék

Vezető pénzintézeteink közül ez alkalommal a 93 éve fennálló Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületnek 1932-ik évi beszámolója a világkrízis válságából vonja le a helyes következtetést akkor, amikor a közgyűlésnek alacsonyabb osztalék kifizetésére tesz javaslatot. A kiosztásra kerülő tiszta nyereségen túlmenően azonban *bőséges tartalékolások* is történtek, amelyek egyfelől az intézet szigorúan konzervatív mérlegelési elveit juttatják kifejezésre, másrészt pedig az áttekinthetetlen gazdasági helyzetre való figyelemmel is kétségkívül helyénvalók voltak. Az intézet közléséből adjuk a következő adatokat:

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület igazgatósága e hónap 28-án tartott ülésében megállapította az 1932. üzletévi mérleget és üzleteredményt és elhatározta, hogy az ezévi február hó 11-én tartandó 93. évi rendes közgyűlésnek javasolni fogja az 1,760.516.40 pengőt tevő tiszta nyereségnek a következő módon leendő felosztását:

Osztalékra fordittassék minden részvény után 5 pengő, vagyis 200.000 drb részvény után 1,000,000 pengő, adassék a rendes tartalékalapnak az alapszabályszerű 79,201.44 pengő helyett 150.000 pengő, az ingatlanértékcsökkenési tartalékalapnak 100.000 pengő, a nyugdíjtartalékalapnak 100.000 pengő, köz- és jótékonysági célokra 15.000 pengő, a felügyelőbizottság és a választmány tagjainak tiszteletdíjára 26.260 pengő, a tisztviselők külön jutalmazására 90.000 pengő, az alapszabályszerű jutalékok levonása után fennmaradó 181.994,96 pengő pedig az 1933. évi nyereség- és veszteségszámlára vitessék át.

Az osztalék megállapításánál az igazgatóságot, az általánosan nehéz viszonyok figyelembevételén kívül, az intézet idevágó érdekelnek és a részvényesek k[illegible] pontjai vezették. Az egyesület főüzletágainak 1932 december 31-iki álladékát a következő számadatok tüntetik fel:

Betéti könyvecskékre elhelyezett betétek 72,334.808.93 pengő, folyó- és csekkszámlán elhelyezett betétek 42,117.720.65 pengő, egyéb hitelezők 8,247,627.85 pengő, az egyesületnél elhelyezett összes tőkék 122,700,157.43 pengő, a váltótárca 74 millió 722.874 P 93 fillér, az értékpapírokra adott előlegek 2,887.509.02 pengő, az adósok egyéb fedezetek alapján, valamint nyilt hitelek és különféle adósok 26.082.565.16 pengő, jelzálogkölcsönök 60 millió 321.995.18 pengő, községi kölcsönök 9,066.442.74 pengő, engedményezett jelzálogkölcsönök 20552.401.42 pengő, forgalomban levő egyesületi záloglevelek 33,018.390.70 pengő, az értékpapírtárca 8,768.046.42 pengő.

Az intézet igazgatósága a viszonyok által megkövetelt gondos értékeléssel felállított *mérleg* alapján úgy határozott, hogy *a kimutatott 285,693.43 pengő tiszta nyereségből az alapszabályszerű levonások után a multévi 2.5 pengős osztalék helyett ezidén 2.— pengős osztalék kifizetését* fogja a közgyűlésnek javasolni.

A Községi Takarék kitűnő mérlege

A *Budapesti Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Rt.* igazgatósága megállapította a takarékpénztár 1932-iki üzletévére vonatkozó mérlegét, amely óvatos és a viszonyok gondos mérlegelésével irányított üzletpolitikájának eredményeképen arról számol be, hogy a közismerten súlyos gazdasági és pénzügyi válság emez évében az intézet nemcsak mobilitását őrizte meg teljes mértékben, de erőit is fenntartotta, sőt fokozta.

A takarékpénztár irányában egyre szélesebb körben megnyilvánuló bizalomnak legkifejezőbb bizonyítéka az, hogy **amikor az ország betétállománya általában csökkent, a takarékpénztár betétállománya csaknem 10 százalékos növekedéssel a mult évi 52.4 millióról 57.3 millióra emelkedett.**

A takarékpénztár hitelezési tevékenységének a viszonyok természetesen korlátokat szabtak. A váltótárcának 42 millióról 42.6 millióra történt emelkedése, tekintetbe véve azt, hogy a visszafizetett tételek összegét az intézet újból kihelyezte, mégis arra mutat, hogy **a takarékpénztár nemcsak a hitelek lehető fenntartásával, de új hitelek nyujtásával is igyekezett a gazdasági életnek segítségére lenni.**

A GENFI SZAKVÉLEMÉNY ÉS MAGYAR PÁL JAVASLATAI A BANKKÉRDÉSRŐL. Ismeretes, hogy néhány nappal ezelőtt jelent meg Magyar Pál országgyűlési képviselőnek a magyar bankkérdésről irt nagy feltűnést keltő tanulmánya, amelyben behatóan foglalkozik a hitelélet reformjával. Javaslatainak központi tengelye a banktörvény megalakítása és a magyar hitelszervezet komplikált gépezetének leegyszerűsítése. A nagy feltűnést keltő tanulmányra a magyar gazdasági élet gyakorlati férfiai különbözőképen reagáltak. Ebbe a kérdésbe most beleszólt a Népszövetségi Bizottság Magyarországra vonatkozó pénzügyi jelentése is, amely megállapítja azokat a feltételeket amelyek mellett a magyar gazdasági élet gyökeres szanálása megvalósítható. Ezek között mint egyik leggyakorlatibb javaslatot említi meg a magyar hitelszervezetnek a jelenlegi viszonyoknak megfelelő egyszerűsítését. Úgy látszik, hogy ennek folytán rövidesen új aktualitást fognak nyerni Magyar Pál javaslatai, amelyek e tekintetben megelőzték a Népszövetség jelentését.

—o—

A „REKLÁMÉLET" az egytlen magyarnyelvű reklámszaklap legújabb száma most jelent meg. A változatos tartalmú, szép kiállítású folyóiratban számos érdekes cikket, őszinte kritikát, gazdagon illusztrált kirakatrovatot és bel- és külföldi híranyagot találunk. Szerkeszti: **Balogh Sándor.** Előfizetési ára egy évre 12 pengő. Kiadóhivatal: V., Bálvány-utca 12.

Férfiak gyengesége ellen szavatolt azonnali segítség mindenkorra biztosítva. Nem orvosság! Szabadalom! Illusztrált szakorvosi ismertetőt 80 fill. bélyeg ellenében diszkréten hármentve küld: **„GUMI EXPORT", Budapest, Népszinház-utca 13. M.**

KÜLFÖLDI megbízásból mindenféle férfi-, női ruhanemüekért, fehérneműekért, cipőkért házhoz jövök. Springer, Szebeny Antal-tér hat. Üzlet.

HÁZASSÁGOKAT diszkréten, eredményesen közvetít Kohn Lajos, Miskolc, Arany János-utca 16.

EGY SZOBÁS lehetőleg komfortos lakás kerestetik belterületen olcsó bérért. Ajánlatok „Köztisztviselő" jeligére a kiadóba.

FEHÉR CÁRTÓL VÖRÖS LENINIG

Hadifoglyok szerepe Oroszország nagy átalakulásában

Irta: LÉVAI JENŐ

Az eddig megjelent folytatásokat kívánatra díjmentesen megküldi a kiadóhivatal.

*

Az izewszki erdőkben a vjatkai kormányzóságban sem uralkodott azonban jobb állapot. Itt 1800 hadifogoly lakott barakokban. Volt kórházuk is. Ugyanolyan barak, csak teteje és padlója is volt. A *„lakó"*-barakoknál a tetőt gerenda-mennyezet földdel letakarva helyettesítette. Ismét egy hivatalos vöröskereszt jelentés:

„A kiküldöttek jelenlétekor volt 56 beteg, főleg vérhassal és éhtífusszal. Azonkívül kifolyt szemmel (kiütötték), a lefagyás miatt hiányzó ujjakkal, betört oldalbordákkal, amit ledőlt fák okoztak. Valamennyi beteg a puszta priccsen feküdt. Sokan fehérnemű nékül, csak köpenyegben, az ingeket a sebekre kötszerül használták fel. Orvosról, gyógyszerről szó sem volt. A felügyelő közegek verték a hadifoglyokat, dicsérve önmagukat: „nem verjük agyon őket."

Vérlázító! Itt egy *Babuskin* nevű ördög kínozta a hadifoglyokat. Egy hivatalos adat róla:

„Egy ízben, nyáron, a legnagyobb hőségben, 200 dolgozni nem akaró, intelligens hadifoglyot — önkéntest és tanítót — egy csak 100 fő befogadására alkalmas barakba zárt el. Ablakot, ajtót leszögeztetett és 36 órán át tartotta őket a förtelmes levegőben és hőségben. Az ajtók kinyitásakor az emberek legnagyobb része eszméletlenül feküdt a földön. Babuskin az eszméletleneket arcütésekkel térítette magához és azonnal munkára küldötte. Azokat, akik keveset dolgoztak, oly sokáig verette, míg eszméletlenül össze nem estek."

Az ördögi *Babuskin* egyik segédje például azt ismerte be, hogy vasdoronggal szokott a foglyok arcába ütni s kettőt sajátkezűleg meg is ölt. S most jön a csattanó:

A hivatalos vizsgálatnál, 1916 január 14-én, minden előzetes fenyegetés ellenére két hadifogoly elpanaszolta a rémségeket. A vizsgálóbizottság megállapította, hogy *igazat mondtak* s azután — dolgát jól végezve távozott. **Még aznap megölték a két panasztevő hadifoglyot...** Sírjuk ugyanott van a barakok körül, ahol — ha az ember az ásóval a földbe szúrt —, köröskörül mindenütt hadifoglyok csontvázára bukkanhatott...

... És Misaj őrmester Omutban.

Ha folytatjuk az *ördögi* figurák leírását, meg kell emlékeznünk *Misaj* őrmester úrról is Omutból. A hadifoglyokat saját foglyainak tekintette s a Balti-tengertől Meringolig és a Peipusz-tó partjáig a **vajvarszki** állások kiépítésénél sáncmunkákra felhasznált hadifoglyoknak valósággal *„Isten ostora"* volt. Minden pénzüket elszedte, ruházatukat is. Nem csoda, hogy a skorbut félelmetesen szedte itt is áldozatait...

Megvakult hadifoglyok tévelyegnek a bányákban.

Az Uralban, a doni szénmedencében és a szibériai bányákban sem éltek át kellemes éveket katonáink. Talán az Ural volt még a legtűrhetőbb. A bányászás meglehetősen primitív módon folyt itt, nem tudták a Cárok kihasználni az Ural nagy természeti kincseit. Vagy 25.000 hadifogoly dolgozott errefelé tűrhetőbb feltételek mellett. Sok kívánni valót hagy hátra azonban, mint mindenütt, a ruhával való ellátás. *(Oroszország már 1915-ben oly szegény volt iparcikkekben, hogy a lakosságnak sem jutott semmi.)* A Perm melletti **kurtini** bányákból azonban már sokszor jött panasz embertelen bánásmód miatt.

A szibériai rézz- és ólombányákban sem volt jobb a helyzet. Rabszolgaként dolgoztatták az embereket. A kényszermunkára ítélt fegyencekkel együtt a hadifoglyokat.

Dzinbiszka asszony, a Duma tagja, hivatalos vizsgálatai során itt is szomorú tapasztalatokra kénytelen szert tenni:

— A novgorodi kormányzóságban, az egyik agyagbányában, 500 hadifogoly dolgozott. Napi 12 órás munkaidő mellett. Aki az előírt mennyiséget nem ásta ki, azt bezárták. Napszám 15 kopeka és élelmezés. Szabad orosz munkás napszáma ugyanezért a munkáért 4 rubel. (!) Egészségtelen a bánya, rengeteg a szembeteg, akiket még sötétebb helyekre küldenek dolgozni. Orvos nincs. A vakok leestek a létráról, a bányákban eltévedve járnak össze-vissza és gyakran beleestek a vízbe.

Hadifoglyok rabszolgavásáron

Ha általánosságban nézzük az Oroszországban a cárizmus ideje alatt fennállott hadifogoly-munkaviszonyokat, úgy természetesen általánosítanunk nem szabad. Mindnyájunkra kötelező volt a hágai hadifogoly-egyezmény előírása, amely szerint *tartoztak feltétlenül dolgozni, az Oroszországban szokásos munkaviszonyok alapján.*

A petersburgi kormány rendeletei ez előírásoknak megfelelően szólottak is, de természetesen a részletekre nem terjedhettek ki. Minden kormányzóság másképpen toldotta meg az alaprendeleteket, s minden járás, sőt minden községben másképpen alkalmazták végül azokat. Hiába írta elő a hágai egyezmény, hogy *a hadifoglyok munkáját az ország szokásos napszámával kell díjazni, s abból feljavítani élelmezésüket, a felesleget pedig szabadonbocsátásukkor ki kell adni nekik.* Ezt sehol meg nem tartották. Átadták őket a katonai hatóságok a legtöbbször magánvállalkozóknak, akik többé-kevésbé rabszolgaként bántak el velük. Ha mezei munkára mentek, akkor a községi elöljáróság, a *Zemskaja Uprava* vette át őket, s a járandóságaik felét joga volt megtartani az *„őrzési"* díjakra, s esetleges transportköltségekre. A másik felét pedig *egyszerűen nem fizették ki a vállalkozók*, akiknek a község a hadifogoly-rabszolgákat rendelkezésre bocsátotta.

Bizony valóságos rabszolgavásár folyt. Megjelentek a muzsikok, s válogattak. Megnézték a hadifogoly külsejét. Tetőtől-talpig. Izmait: *elég erős, alkalmas-e a munkára?* Fogazatát — *úgy nyittatták fel a száját, mint egy lónak* —, hogy nem öreg, tud-e jól rágni? Volt olyan fösvény *„kulak"* (kövére hízott, kizsákmányoló, falusi gazda), aki viszont csak öregebb, rosszabb fogazatú hadifoglyot keresett:

— *Igaz, hogy öregebb, tehát nem olyan munkabíró, de ravaszabb* — mondogatták —, *s ami a legfontosabb, kevesebbet eszik, mint a fiatalja.* S még egy szempont: *nem legyeskedik a bárisnyák körül annyit.*

Volt, aki a soványat utasította vissza: *gyönge*, a kövéret pedig nem vállalta, mert az meg *sokat eszik...*

Maguk a munkaadók is oly tömegű előírást kaptak a hadifoglyok átvételekor kézhez, hogy azokat még elolvasni is sok volt, nem pedig megérteni, avagy pláne teljesíteni is. S amellett igazán rettenetes parancsokat is adtak ki egyik-másik helyen. Igy mifelénk, *az irkutzki katonai körlet-parancsnokság* így rendelkezett:

— A hadifoglyok kötelessége minden munkát elvégezni, amelyre kirendelik őket. *Még ha az még oly nehéz is.* Ha valaki megtagadja az engedelmességet, úgy vissza kell küldeni a helvőrségbe, különleges parancsnokság alá kell helyezni és *fegyházi* kezelésbe kerül. *Ez a büntetés nem egy hónapra terjed, hanem a hadifogság egész tartamára.*

Az sem volt különb, amelyet a *saratowi* gubernium nacsalnikja (előljárója) bocsátott ki, s amelyet a Vöröskereszt feljegyzései őriztek meg. Ez így hangzott:

„A hadifoglyok kötelesek a háború egész tartama alatt feltétel nélkül alávetni magukat a rájuk vonatkozó rendelkezéseknek, *tekintet nélkül azok szigorára.* A hadifoglyoknak olyan helyzetbe kell kerülniök, hogy *ártalmatlanokká* váljanak és hogy továbbá *belőlük egy bizonyos anyagi hasznot lehessen húzni.* A hadifoglyokat úgy kell öltöztetni, hogy egészségük *szemmellátható* kárt ne szenvedjen. A büntetések fokonkint következzenek: *élelmezési adagainak csökkentése egy minimumra, vagy a táplálékmyujtásnak rövidebb időre való teljes beszüntetése.*"

Csodálatos-e, hogy ily kormányzósági parancsok birtokában az egyes helyi kiskirályok azután úgy viselkedtek a hadifoglyokkal szemben, amint azt az *előbbi* fejezetekben ecseteltük...

*

A jövő héten következik:

A tockoi haláltábor.

Megjelenik minden hétfőn hajnalban. — Előfizetési ár: félévre 6 pengő; 1 évre 10 pengő.
A kiadásért felel: Dr. Bálint Mózes.

NYOMATOTT A STÁDIUM SAJTÓVÁLLALAT RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KÖRFORGÓGÉPEIN, BUDAPEST, VI., RÓZSA-U. 111. FELELŐS ÜZEMV.: GYŐRY ALADÁR